

10 miljonit

Mart Viisitamm (pildil) ütleb, et Keskerakonna büroos töötamise ajal käis tema laualt läbi kuni 10 miljonit krooni musta sularaha. Oma sõnade kinnituseks tal dokumente esitada aga pole. lk 4

Traagilise surma uusversioon

Kui esialgsel andmetel hukkus poliitikust ettevõtja Robert Herman Käsmus jahiõnnetusel, siis kohalike sõnul toimus saatuslik lask hoopis suure peo käigus. lk 2

Mürgitatud keskkond

Riigile kuuluvas ohtlike jäätmete hoidlas pole puhastusseadmed aastaid töötanud ja ohtlik kemikaal on ümbuskonda imbunud. lk 9

Jahutatud Norra LÖHE

4⁴⁹ /kg

* piiratud kogus

Üks mure vähem!

PRISMA

Eesti Päevaleht

HIND EESTIS 1,15 EURO | VÄLISMAAL 2,10 EURO | NR 196 | KOLMAPÄEV, 9. OKTOOBER 2013

ajaleht.epl.ee

TAMREX

SELLE TALVE PARIM PAKKUMINE!

TAMREX talvejope

art 770-1804

HIND 79.- €

Talvine soe eemaldatava kapuutsiga jope on valmistatud vastupidavast ja mustust hulgavast Carrington-kangast, seest on nile vooderdatud sooja vatliniga - uue põlvkonna isolatsioonimaterjaliga, mis hoiab suurepäraselt sooja tegemata sealjuures jopet liiga paksuks või raskeks. Jope tagant madalam ja eest kõrgem lõige lubab mugavalt sooritada erinevaid liigutusi - kummardades või istudes ei tule jope ebamugavalt sülele ning kükitades ja seistes on selg ning istmik kindlalt soojas. Tuule eest hoiab luku ette õmmeldud trukkidega liist ja pehme fiilisiga vooderdatud kõrge krae. Trukkidega teiseldatav kapuuts on seest pehme fiilisiga ja piisavalt suur, et mahutada mütsi või kiivrit. Kapuuts on näo ümber laia servaga ja reguleeritava kummiga, kurgu alt takjakinnitusega. Lukkudega taskud rinnal ja küljel mahutavad vajalikud esemed (nimekaart, telefon jne).

TAMREX talvepüksid

art 771-1804

HIND 59.- €

TAMREX talvised tööpüksid tagavad töömehele sooja ja mugava olemise külmal ajal töötades. Esmapilgul meenutavad need nägusaid suusapükse. Elastsete, krõpsuga reguleeritavate traksidena püksid on nii eest kui tagant kõrge värvliga - nii on teie kõht ja selg töötamise ajal kindlalt soojas. Püksiluku ees on tuulekaitseks krõpsuga liist, vöökoht on kummipaelaga pingutatav ja suured küljetaskud teevad esemete kaasaskandmise mugavaks. Mõlema sääre peal on helkurriba, et oleksite pimedal ajal nähtav.

Komplekt (jope + püksid)

-13%

ostjale kingituseks ka tasuta müts

= 120.06 €

TASUTA*
talvemüts
(väärtus 13.- €)

***OSTES TAMREXI
TALVEJOPE
(art 770-1804)
SAAD KINGITUSEKS
TASUTA TALVEMÜTSI**

SNICKERS WORKWEAR
kootud logomüts

art 9084/0400

TASUTA*

TAVAHIND 13.- €

Hinnad sisaldavad käibemaksu 20% ja kehtivad kuni 31.12.2013 või kuni kaup on jätkub!

TAMREX OHUTUSE OÜ

Tel 654 9900 Faks 654 9901 e-post: tamrex@tamrex.ee www.tamrex.ee

TALLINN

Laki 5, Pärnu mnt 130, Katusepapi 35

TARTU

Aardla 114, Ringtee 37a

PÄRNU

Riia mnt 169a, Savi 3

RAKVERE

Pikk 2

VILJANDI

Riia mnt 42a

JÕHVI

Tartu mnt 30

VÕRU

Piiri 2

HAAPSALU

Ehitajate 2a

VALGA

Vabaduse 39

PAIDE

Pikk 2

NARVA

Tallinna mnt 19c

JUHTKIRI

Uuringu tõed ja eelarvamused

Rohkem kui 7600 Eesti täiskasvanu oskusi hinnanud rahvusvaheline haridusuuring PIAAC lükkab ümber nii mõnegi käibetõe, mida meie hariduses on kombeks ikka ja jälle korrata. Loomulikult ei ole üks uuring kunagi täieliku tõe allikas, kuigi OECD on selle teinud koguni 24 riigis. Ent järel-dusi tasub võrrelda sellega, mida peame argitarkuseks.

PIAAC mõõtis täiskasvanute funktsionaalset lugemisoskust, matemaatilist kirjaoskust ja probleemilahendamise oskust tehnoloogiarikkas keskkonnas. Kõigepealt olgu öeldud, et uuritud riikide seltskond on küllalt auväärne, ainult Venemaa on ehk neist meie elatustaseme poolest lähedane. Ometi oli Eesti küllalt konkurentsivõimeline.

Ettekujutus „ega nad seal tänapäeva koolis ikka niimoodi õpi nagu meie omal ajal” vähemasti selle uuringuga küll kinnitust ei saa. Näiteks on keskealiste ja vanemate kõrgharidusega inimeste oskused alla noorte keskmise. Ju siis ikkagi olid Nõukogude aja kõrghariduses teatud elemendid puudulikud. Kõrgharidusega noorte matemaatiline kirjaoskus ja funktsionaalse lugemisoskuse tase on uuritud riikide keskmine. Põhi- ja keskhariidusega noorte matemaatiline lahendusoskus ja funktsionaalne kirjaoskus on aga üle omataoliste keskmise.

See tekitab küsimuse, miks siis ikkagi on kogu aeg räägitud, et funktsionaalne kirjaoskus on Eestis halb ja

hiljuti oli vaja kirjand asendada osaoskuste testiga, mis kontrollib funktsionaalset lugemisoskust. Matemaatika eksam tehti äsja kohustuslikuks, põhjendusega, et noorte oskused on kehvad ja nad ei saa elus hakkama,

Oskustest

E-tiigri riigis on üllataval kombel nõrk just töötajate arvuti kasutamise oskus.

aga uuring näitab, et polnud neil oskustel viga midagi. Seega põhinevad viimase aja haridusuueendused pigem eelarvamustel kui uuringutel.

Hämmastaval kombel on „tiigririik Eesti” tehnoloogiarikkas keskkonnas probleemide lahendamise oskuse poolest üsna tagasihoidlik. Kogu uuring viitab sellele, et Eesti majandus on „liiga lihtne” ja madala tehnoloogiatasemega töid on palju, hoolimata kurtmisest, et ega tänapäeval taha keegi lihtsat tööd teha.

Uuring osutab otsesõnu, et oskuste poolest eri tasemega inimeste palgad ei erine Eestis nii palju kui mitmes teises riigis. Seega pole oskused ilmselt tööturul küllaldaselt tasustatud. Järeldada võib, et meil pole piisavalt palju asutusi ja ettevõtteid, mis suudaksid pakkuda keerukamaid töid. Seega jääb üle luua need ennekõike ise. ●

REPLIIK

Korruptiivsed mürgiväljad

Nõukogude aja lõpupäevil võisid rohelised üldsust näitliku katsega keskkonnareostusest valgustada. Virumaa kaevudest võetud vesi süttis ning heitis valgust. Pinnas oli maha valatud kütusest niivõrd läbi imbunud.

Tänase lehe lugu Vaivara jäätmeladustusjaamast, kus mürgised raskemetallid riigi ükskõiksuse toel keskkonda imbuvad, näitab, et nõukalik ükskõiksus looduse vastu pole kadunud. Arvestades eelmise haldaja ülimaldalt rendihinda ja keskkonnaministeeriumi lausa kuritegelikkku kõrvalevaatamist pole aga üldse enesestmõistetav, et meid reostas ikkagi ükskõiksus. Kas ei kanna mürgitaja hoopis korruptsiooni nime? ● **Krister Paris**

Lk 14 Ivar Soopan: kuidas võita ja kaotada Haapsalus valimisi
Lk 14 Raimo Poom: Ene Ergma lähtub ksenofoobia tavadest

KONSA TEGI KOKKULEPPE

Eesti jalgpallikoondise ja Nõmme Kalju endine mängija Oliver Kõnsa (pildil) sõlmis eile oma narkosüüasjas riigiprokuröri karistuskokkuleppe, mille peab veel kinnitama kohus. **ERR**

TÄNA VEEL

Digilehes
 Väike saksa kohvik võitis kohtuvaidluse Apple'iga
Delfis
 Tartu meeri kandidaatide debati otseülekanne kl 17

Poliitikust ettevõtja võis surmavalt viga saada hoopis peomelus

Õnnetult hukkunud **Robert Hermani** juhtum on Käsma inimeste väitel avalikkusele jagatud info ja tegelikult toimunu vahel ebakõla.

Risto Vesikioja
 uudised@epl.ee

Möödunud nädalavahetusel tuli kurb teade Reformierakonda kuuluva Viimsi vallavolikogu liikme, ärimelise ja pereisa Robert Hermani surmast. Esialgse info kohaselt sai Herman haavata Käsma külas jahilkäigu ajal oma Beretta püstolit laadides ja suri hiljem haiglas operatsioonil. Jahieksperdid on avalikult selgitanud, et kuigi püstoliga jahti ei peeta, võidakse seda kasutada jahil loomade halastussurmamiseks või nende eemaleajamiseks.

Käsma kohalike elanike väitel aga ei olnud Herman tolle saatustlikul päeval jahil, vaid pummeldas koos suurema seltskonnaga enda Käsma suvilas. Sellest ainult paarikümne meetri kaugusel asuva kohaliku meremuuseumi direktori Aarne Vaigu sõnul oli ta õnnetuse päeval peaaegu terve päeva muuseumi juures ning kuulis, kuidas Herman suurema seltskonnaga enda majas pidutses. „Kuulid vihisesid meiltki siin aeg-

See oli ikkagi õnnetus. Eks see ole ammu teada, et viin ja relvad ei sobi kokku.

ajalt mööda. Ma veel kartsin, et koerad saavad ehk pihta,” kirjeldas Vaik, viidates, et pidutsemise ajal läksid käiku ka tulirelvad. „Eks see paugutamine lõpuks talle kurvalt ka lõppes,” lisas ta.

Kokkulepitud versioon

Vaigu sõnu kinnitasid ka ümberkaudsed naabrid, kelle teada oli laupäeval kuulda suvilast päris kõva lärmi ja pauke, mis päädisid lõpuks Hermani pihitasaamisega. Ühe naabri sõnul olevat seltskond aga pärast intsidenti vististi kokku leppinud, et räägivad ametliku versioonina jahiõnnetusest. „Mis jahti nad seal majas ikka pidada said? Võib-olla ütles ta (Herman – toim)

Selles Robert Hermanile kuuluvas suvilas toimus väidetavalt suur pidu, mis lõppes traagiliselt.

kodust pääsemiseks, et läheb jahile,” sõnas Vaik skeptiliselt.

Seega seda, mis majas enne traagilist lõppu tegelikult juhtus, teavad ilmselt vaid asjaosalised. Pidutsev seltskond oli Vaigu sõnul päris suur, ainukesed, keda tema sealt teadis, olid üks Hermani naabri sugulane ja tema tüdruksõber

sõbrannaga. „Ilmselt oli neid seal veelgi, sest lärm oli vahel ikka päris kõva,” arvas Vaik

ning märkis, et viimasel ajal olid peod suvilas toimunud üha sagedamini.

Siiski ei usu Vaik ega teised naabrid, et keegi võis Hermani tahtlikult tappa. „Ärimeeste puhul see kahtlus püsib ju tihedalt, kuid minu teada oli see ikka õnnetus. Eks see ole ammu teada, et viin ja relv kokku ei sobi,” ütles ta.

Kohalike elanike sõnul oli sõbralikul ärimelise ja poliitikul pidutseja kuulsus. Tema suvilanaaber, kuulsalt kütuse-ärimelise Heiti Häälle ärinaisest

abikaasa Reet Hääl kirjeldas Hermanit muheda mehena. „Läbi käisime nagu naabrid ikka, suvel siin olime vahel koos jne,” ütles Hääl. „Olen siin algusest peale olnud ja tean neid [Hermaneid] sellest ajast, kui nad siia kolisid,” sõnas ta ja lisas, et saatustlikul päeval ta Käsma ei viibinud.

Uurimine käib

Ka Vaik meenutab Hermani haide sõnadega. „Temaga sai isegi vahel ajalooost räägitud, kuid nagu ärimelisele tavalisel kombeks, ega ta palju sellest just ei teadnud,” sõnas meremuuseumi direktor.

Politsei algatas Hermani surma asjaolude väljaselgitamiseks kriminaalmenetlust. „Et saada täielikku kinnitust õnnetusjuhtumile, alustab politsei menetlust paragrahvi alusel, mis käsitleb surma põhjustamist ettevaatamatusest,” selgitas Ida prefektuuri pressiesindaja Mari Riina Rist esmaspäeval. Prokuratuurist öeldi eile Eesti Päevalehele, et surma uurimine on algusjärgus ja juhtumi täpsemad asjaolud veel selgitamisel. ●

Foto: Martin Dreniluga

Edukas ärimelise ja kohalik poliitik

Äriregistri andmetel oli Robert Herman Eestis seotud vähemalt kümnekonna ettevõttega eri elualadelt ja läbi aastate on ta olnud ka väga helde erakondade rahaline toetaja.

Näiteks kirjutas Ärileht juba 2005. aastal, kuidas Herman annetas ühes kvartalis Reformierakonnale tervelt 150 000 krooni. Samuti oli ta ka üks osaline Äripäeva lahti harutatud skeemist, millega Pärnus ärihu-

videga ärimeeste firmad rahastasid varjatult Mart Viisitamme Pärnu linnapeaks saamist. 2008. aastal võis aga Hermani leida Eesti Ekspressi miljonäride edetabelist, kus ta jagas kohti 165.–195.

Viimati oli ta avalikkuse huviorbiidis mullu, kui umbusaldati Viimsi volikogus esimeest Aarne Jõgimaad. Herman kandideeris ka tänavustel valimistel Viimsi Reformierakonna nimekirjas.

Sirvid niisama? Või tead täpselt, kuhu Sinu äri läheb?

Danske Bank leiab Sinu ettevõttele õiged lahendused.

Teeme keskpärastest ettevõtetest edukad ja edukatest maailmaklassi omad.

Finantsnõustamine

loob Sinu ettevõttele uut väärtust riskijuhtimises, cash management'is, trade finance'is ning likviidsuse ja laenude valdkonnas.

Meie analüüsid,

mida kasutavad maailma juhtivad ettevõtted, on Sinu käsutuses.

Ekspertide nõuanded

muudavad Sinu otsused kiireks ja kvaliteetseks.

Tööriistad,

nagu Danske Navigator, aitavad teha otsuseid olulistest valikutes.

Võta ühendust meie ettevõtete pangandusega telefonil 675 2000 ja vaata www.danskebank.ee

Enne finantsteenuste kasutamist tutvuge teenuste tingimustega.
Täiendav info telefonil 675 2000 ja www.danskebank.ee

Danske Bank

New Standards

Viisitamm: musta raha liigutati fiktiiv

Mart Viisitamme sõnul võis nelja aastaga tulla Keskerakonda teadmata päritolu sularaha kuni kümme miljonit krooni.

Keskerakonna rahastamiskandaal on sumbunud sõna sõna vastu olukorda. Partei endine peasekretär Kadri Simson eitab täielikult, nagu oleks ta aastatel 2003–2005 koos toonase tegevsekretäri Mart Viisitammega erakonna peakontoris musta raha pakke liigutanud.

Eile pärastlõunal kutsus Viisitamm ajakirjanikud oma Tselluloosi kvartalis asuvasse kontoris, et kinnitada: süstemaatiline rahapesu Keskerakonnas tõesti toimus ja küllap jätkub tänaseni.

Oma sõnade kinnituseks Viisitammel kirjalikke dokumente esitada mõistagi pole. „Miks erakonnad üldse sularaha kasutavad – just selleks, et selle kohta tõendid puuduvad. Nüüd ongi tunnistajate selgitused ainus tõendusmaterjal,” nendib Viisitamm.

Selleks, et erakondade rahastamisskeemid puust ja punaseks selgeks teha, toob Viisitamm lihtsa näite. Oletame, et on valimiste aasta. Oma kampaaniakulude katteks vajaliku raha leidmiseks kutsub erakonna juhtivliige – tavaliselt esimees, peasekretär või finantsjuht – mõjuka ärimhele lõunasöögile ja pakub talle partei toetamiseks kolme varianti. Esimene neist on legaalne ja täiesti läbipaistev annetus, mis kajastub ka ametlikes majandusaruannetes. Ärimees aga kardab, et sellega poogitakse talle külge ühe erakonna suurtoetaja silt. Teine võimalus on anda panus sularahas, mille poliitik hiljem erakonna kaaslase vahel väiksemateks annetusteks ära jaotab. Just selles nähakse praegu Kadri Simsoni süüd. Ja on ka kolmas variant: poliitik libistab üle kohvikulaua erakonna kampaaniaarved, mille ärimhees lubab isiklikult kinni maksta.

„Aga see on vaid asja üks pool – üks skeem, millest tehti nüüd suur uudis,” räägib Viisitamm. „Mahuliselt liiguvad kordades suuremad rahad hoopis nii, et mingi ettevõtte – näiteks reklaamifirma – esitab erakonnale arveid fiktiivsete teenuste kohta.” Kuhu see raha firmast edasi suunatakse, on aga pea võimatu välja selgitada.

●●**Kas siin tulevadki mängu Paavo Pettai (Keskerakon-**

Juhatuses oli väga palju neid, kes ütlesid, et see Idea pull tuleks ära lõpetada.

na kampaaniajuht – toim) ja teised?

Minu ajal oli erakonnas käibel lausa selline kood nagu „otse Ideasse” (toonati juhtis Paavo Pettai reklaamifirmat Idea Ad, kuid lahkus sealt 2009. aastal ja asutas OÜ Midfield – toim). Üldjuhul käis kampaaniakulude maksmine erakonna kaudu, aga mõnikord läksid summad otse reklaamifirmasse. Avalikult näidati üht arvet, aga tegelikult tasus ettevõtja hoopis muu summa. Kui must sularaha kajastub vähemalt kampaania eelarves, siis sellise skeemiga ei jää ka sinna jälge.

●●**Kas Tallinna linnavalitsuse tellimused Pettai firmale on samuti teadlikult ülepaistatud?**

See on spekulatsioon, mida ma ei saa kinnitada ega ümber lükata. Aga kõik sellised lepingud, kus lepingupartner on nii linnal kui ka erakonnal üks ja seesama, tekitab kahtlemata küsimusi.

●●**Kas teie isiklikult nägite kunagi lepingutel usumatuna tunduvaid arve?**

Kõik Idea tulud tundusid mulle tookord täiesti eba-mõistlikud. Mis tahes teisest reklaamiagentuurist oleks saanud tunduvalt soodsamalt. Aga ükski ettepanek tekitada diskussiooni, kas äkki oleks põh-

just reklaamifirmat vahetada, ei jõudnud kusagile. Neid ei võetud isegi arutellu.

●●**Kus te selle teema tõstatasite?**

Erakonna büroos ja vist isegi erakonna juhatuses.

●●**Teie tegevsekretärina olite rahakotiraudade valvaja ning tundsite muret selle pärast, et erakonnal jätkuks raha. Aga erakonna juhatus ütles, et lepingud on nii ja jäävad ka nii?**

Pigem ütleks seda üks mees ainuiskuliselt.

●●**Edgar Savisaar?**

Jah, toona oli juhatuses väga palju selliseid inimesi, kes ütlesid, et see Idea pull tuleks sellisel kujul ära lõpetada. Maksame küllaltki palju, aga ei saa selle eest niisugust teenust, nagu tahaks.

●●**Kas sellise skeemi puhul võib olla ka isiklike kasusaajaid? Kas sel viisil võidi kellegi tarbeks raha erakonnast välja kantida?**

Kui ma ütleksin, liigituks see otse laimuvaldkonda. Dokumente mul selle koh-

Kolm võimalust parteid rahastada

Meil oleks hästi palju raha vaja!

Annaks küll, aga ei taha, et teised näevad.

Ära muretse, on ka teisi viise...

1

Legaalne annetus

2005. aastal sai Keskerakond eraisikutelt annetusi ja toetusi 4,5 miljonit krooni.

2

Sularaha

Annetus tuleb sularahana, Mart Viisitamme käest käis näiteks aastast niiviisi läbi üle kahe miljoni krooni.

3

Arvete tasumine

Ärimees maksab kinni erakonna arveid. 2005. aastal oli Keskerakonna valmiskampaania hind hinnanguliselt 10 miljonit krooni. Viisitamme sõnul tuleb see korrutada vähemalt 1,5-ga.

Graafika: Maret Müür

Foto: Tanel Meos

sete reklaamitšekkidega

ta näidata pole, isiklik kogemus puudub.

●●Aga teoreetiline võimalus on olemas?

Loomulikult, eks ta tekitas küsimusi ka toona. Sven Mikser ja Peeter Kreitzberg küsisid korduvalt sedasama.

●●Kas teil on ettekujutus, kui palju raha sellist skeemi läbida võis?

Aga võtke kampaaniakulude aruanded lahti ja korrutage sealsed numbrid 1,5 või 2-ga. Siis näete, mis summad sealtegelikult läbi käisid. Nähtaval oli pool kuni kaks kolmandiku tegelikest kuludest.

●●Kas oli veel neid ettevõtteid, kellega sarnaseid arvetemaksmise episoodide ette tuli?

Tegelikult üksnes Ideast selisel moel kindlasti rääkida ei saa. Praegu jätkab selle firmaga hoopis teine seltskond ja nende mägutoomine oleks nende hea nime teotamine.

Aga usun, et hiljem teiste firmadega jätkus sama loogika, ma ei näe põhjust, et nad oleksid oma käitumist muutnud.

●●Räägime veel rahapakide pesemisest. Mis summad need tegelikult olid, mis ühe aasta lõikes teie ja Simsoni laualt läbi käisid?

See sõltus aastast. Kui oli tuline valimiste aasta, võis sularaha osatähtsus minna üle paari miljoni kroonini. Kõigi aastate peale, mil ma büroos töötasin (2002–2005), võis läbi käia viis kuni kümme miljonit.

Hommikul jagasid rahapakid laiali, õhtul vaatasid arvutis raha laekumist.

●●Kas mõni inimene keeldus ka, kui palusite kilekotis rahale erakonnast annetajaid leida?

Mina leidsin annetajad ikka ise. Ja Kadri leidis ka, kuigi nüüd tuli välja, et lõpus enam ei leidnud – tuli Tarmo Lausingut vahelülina kasutada. Ma ei mäleta, et mingeid moraaliprobleeme oleks erakonnas selle raha ümber kunagi tekkinud. Pigem oli küsimus selles, kes kui palju oma palga näol pealtnäha välja kannatas. Pensionäridele ei antud annetamiseks nii palju kui riigikogulasele.

●●Kas seda ei juhtunud, et keegi annetuse oma tasku pistis?

Sellist kaasust polnud. Päev nägigi välja nii, et hommikul jagasid rahapakid laiali ja õhtul vaatasid arvutis, kuidas raha laekub. Seda küll ei mäleta, et keegi oleks midagi omale jättnud.

●●Miks teil ei lubatud neil valimistel Pärnus kandideerida?

Sellele küsimusele oskab vastata Kadri Simson, aga tal on tõe rääkimisega alati tõsisemaid probleeme olnud. Minuga võtsid ühendust mitmed erakonnaliikmed, kes küsisid, kas oleksin nõus kandideerima? Ütlesin oma jah-sõna. Hiljem inimesed selgitasid, et minu küsimust piirkonna juhatuses arutati, küll aga leiti, et ma ei sobi. Juhatajaks oli seal just Simson.

●●Millest teil Simsoniga lahkemisel tekkisid?

Ma ei oska sellele küsimusele vastata. Ilmselt algasid suuremad probleemid sellest, kui teatud seltskond ütles lõpuks oma arvamuse välja. Näiteks idaraha skandaali kohta, et nii päriselt ei sobi. Sellest hetkest algas korralik surve.

●●Praegu käib Keskerakonnas arutelu, et need liikmed, kes kandideerivad valimisliitude nimekirjas, tuleks erakonnast välja heita. Olete te sellega arvestanud, et need on teie viimased päevad keskerakondlasena?

Jah, suure tõenäosusega nii läheb.

●●Tegevsekretärina puutusite kokku väga tundliku informatsiooni. Kuidas te toona alles poisikesena nii vastutusrikkale ametikohale saite?

Olin siis 22-aastane. Ega ma päris täpselt isegi ei tea, aga ühe versiooni kohaselt oli inimest sellele kohale hädasti vaja. Edgar Savisaare toonane autojuht Peeter Kask ütles talle, et noortekogu aseesimees on selline vend nagu Mart. Miks mitte tema? Ühel hetkel tehti pakkumine, öeldi: noor oled, aga küll hakkama saad!

Eesti Päevaleht püüdis Pavo Pettailt teema kohta pikemat kommentaari saada, kuid ta keeldus, nimetades seda vaid tühipaljaks kuulujutuks. „Mul ei ole midagi lisada – valimiste eel pektakse nüüd vahtu üles,” sõnas Pettai. ○

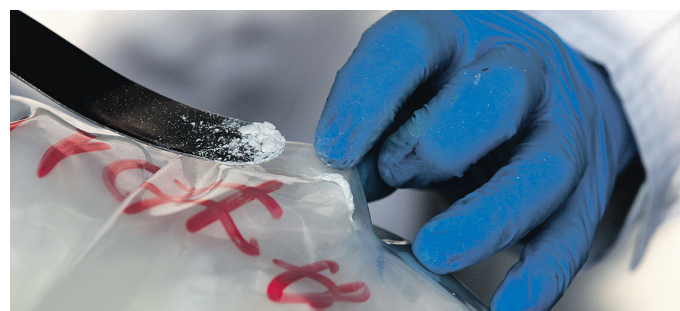

Foto: Reuters/Scampix

Narkomuulade hulk võib lähiajal kasvada

Keskkriminaalpolitsei juhtivkriminaalametnik Risto Kasemäe leiab, et nii Eestis kui ka maailmas taastuma hakanud majandus võib anda tõuke üha uute narkootikumide üle piiri vedavate inimeste esiletulemiseks.

Kasemäe sõnul on aastate lõikes Eesti narkomuulasid tabatud pisut vähem, kuid see ei pruugi nii jääda, sest kokaiini käitlemise puhul on tähelestatav teatav tsüklilisus. „Kui majanduses on head ajad, siis tarbimine kasvab, kui majandusel läheb kehvemini, siis väheneb ka tarbimine. Seega võib ka praegu nii Eestis kui ka maailmas kergelt taastuma hakanud majandus anda tõuke järgmiste narkomuulade tekkeks,” ütles Kasemäe.

Politseiametnik kinnitas, et töö narkokullerina ei ole mõistlik valik. „Mõne laenu kustutamiseks või paari tuhande euro teenimiseks pakutav tööots kuhugi Ladinna- või Lõuna-Ameerika riiki ei ole kindlasti seda väärt, et

järgnevad pikad aastad seal vanglas veeta,” ütles Kasemäe.

Keskkriminaalpolitsei ametel on esmaspäevase seisuga tänava maailma eri riikides eri kuritegude eest kinni peetud kokku 25 Eesti kodanikku. Teadaolevalt on enne hiljuti tabatud tüdrukuid Ladinna-Ameerikas või Lõuna-Ameerikas saabumisel kinni peetud ainult kaks isikut: üks Trinidad ja Tobagos ning üks Prantsusmaal, kuhu isik saabus Brasiiliast.

Peruus Alejandro Velasco Astete del Cusco lennujaamas peeti laupäeva varahommikul kinni eestlannad Anneli Kolk (19) ja Anne Maarja Gross (22), kelle käsipagasist leiti ligi kuus kilo kokaiini. Narkopolitseinikud leidsid rutiinse kontrolli ajal naiste kohvri-seinte vahelt 5,8 kilo kokaiini, millega nad kavatsesid lennata Cuscost Lima kaudu Brasiiliasse Rio de Janeirosse. Alustati kriminaalmenetlust.

○ **Epp-Mare Kukemelk, Risto Veskoja**

Spetsialistid soovivad, meistrid eelistavad.

Sanitaar- ja keskkonnatehnika Tööriistad ja ehitusseadmed Elektri- ja nõrkvoolusüsteemid

FEB'is sügisene GROHE ja IFÖ sooduspakkumine!

Pure Freude an Wasser

Dušikomplekt
GROHE Tempesta Classic 5,8l/m
2759800E
-33%
€ 30.-
tavahind 45.-

Valamusegisti
GROHE Bau Edge
23330
-26%
€ 42.-
tavahind 57.-

Termostaatsegisti
Grohtherm 1000 Cosmopolitan
34215
-30%
€ 170.-
tavahind 243.-

Dušile
34065
-30%
€ 135.-
tavahind 193.-

Köögisegisti
GROHE Bau Edge
31367
-27%
€ 54.-
tavahind 74.-

WC raam
GROHE Rapid SL
38536
-27%
€ 118.-
tavahind 163.-
■ saadaval suur valik vajutusnuppe

Seina WC
Ifö Sign
687500009
-38%
€ 94.-
tavahind 153.-
■ hind ei sisalda prill-lauda

Valamu
Ifö Sign 57cm
73220
-35%
€ 43.-
tavahind 67.-

WC pott
Ifö Sign
686000002, 686200002, 683200002
-32%
€ 159.-
tavahind 234.-
■ saadaval nii alla- kui tahajooksuga
■ saadaval ka lühike mudel
■ hind ei sisalda prill-lauda

Prill-lauad
Ifö WC pottidele
99565, 99260, 99263
-32%
€ 9.- (tavahind 13.50)
■ Köva metallhingedega **32.-** (tavahind 42.-)
■ Köva "soft-close" **68.-** (tavahind 93.-)

Pildid on illustratiivsed, kampaania kestab 30.09-13.10

www.feb.ee / e-post: feb@feb.ee / telefon: 654 8500

TALLINN: Forelli 4 / Peterburi tee 44 / Paldiski mnt 247A (hulgiladu) TARTU: Ringtee 61B NARVA: Puškini 5 RAKVERE: Vase 1 / Narva 23F VILJANDI: Puidu 17 PÄRNU: Lina 22

Oma lähedasi hooldavad inimesed

**Täna riigikogus asutata
hooldajate liit soovib
sotsiaalpoliitika kujunda-
misel kaasa rääkida.**

Kadri Ibrus
kadri.ibrus@epl.ee

Kuusalu elanik Ella Põhjala kodus eriti ei püsi. Ta tunneb, et tema koht on abivajajate kõrval. Seal, kuhu keegi teine eriti ei kipu ja kuhu riigi abikäsi ei jõua. „Kuidagi on nii kujunenud, et inimesed ikka helistavad ja paluvad, et Ella, palun tule.” Väga tihti tähendab see palvet olla inimese surivoodi kõrval. 73-aastane Põhjala on oma kodu-aleviku haigete ja hättasattunute viimane ölekõrs. Kuna kedagi või midagi muud lihtsalt ei ole.

Ella Põhjala enda elu keerdkäigud on need, mis ta selleni tõid. Tema kadunud abikaasal Matil diagnoositi 66-aastaselt kopsuvähk ja Põhjalale langes hoolduse koormus. Vähi raviga kaasnevad rasked kõrvalmõjud, mis võtavad inimeselt jõu. Vähihaige kõrval peab olema tugev inimene. Siis saigi Põhjala enda peal tunda, mida see täpselt tähendab ja kus on riikliku abisüsteemi piirid. Need piirid on inimesest väga kaugel, tõdeb ta. „Inimene tunneb end selles situatsioonis väga üksi.”

Võitlus iga asja eest

Rolli mängivad pisiasjad ja ka suuremad aspektid. „Praktiliselt igal sammul ja iga asja eest peab võitlema. Küll perearsti paluma, et ta sulle ikka vastu tuleks, küll ravimite saamise õiguse eest, küll selle eest, et kiirabi ikka tuleks vähihaige inimese juurde, kui kiirabi-töötaja järjekindlalt kinnitab, et vähihaigete juurde nemad ei tule. Kõige eest pead võitlema. Kuigi mida sa tegelikult sellises situatsioonis vajad, on ju toetust ja abi. Sealhulgas psühholoogilist abi,” räägib Põhjala, kes kõigest hoolima-

ta olukorrast üle oli ja hooldas aastaid oma abikaasat ihuüksi. Meil ei ole näiteks spetsiaal-seid hooldushaiglaid, kus erivajadustega raskemad haiged oleks korralikult hooldatud, ei ole kodus käivaid hooldajaid, kellele maksaks riik, isegi perearstid keelduvad kodukülastusi tegemast. „Tegelikult puudub korralik ja läbimõeldud süsteem, mis tõesti arvestaks abi vajava inimesega,” võtab Põhjala kokku.

Kui abikaasa pärast rasket haigust suri, siis imelikul kombel tundis naine endas veel jõudu mitte üksi koju istuma jääda. Ta hakkas ise külastama abi vajavaid aleviku inimesi. „Ma sain aru, et kõigil on raske. Üks töökaaslane sai vähi, läksin talle appi.” Sellega võttis ta enda kanda kõik rasked tööd, nii füüsilised kui ka vaimsed, mis hooldamisega kaasas käivad. Kellel ei olnud omakseid, kel-

on 73-aastase ema õlul. Selle ööpäevaringse töö eest maksab riik vanaemale kuus 19 eurot. Riik ei paku aga ühtegi asutust, kus haigestunud naine sobilikku hooldust saaks. „Kogukond on siin appi tulnud, koolis käivale lapsele on näiteks üheskoos vajalikku soetatud. Inimesel ei ole ju võimalik üksi sellises situatsioonis hakkama saada,” sõnab Põhjala. „Aga nüüd oleks ikkagi riigi abi vaja, et riik ikkagi rahastaks midagi,” leiab ta.

Otsustavad sammud

Seetõttu ongi Põhjala üks loodava Eesti hooldajate liidu kümmekestas asutaja-liikmest. Peab astuma otsustavaid samme, et olukorda muuta, leiavad nad. Siiani on küll Eesti maakondades tegutsenud samuti vajalikud omastehooldajate liidu tugigrupid, aga siiski tunnevad asjaosalised, et neist jääb väheks. „Juba kaks aastat tagasi Paides toimunud omastehooldajate kongressil sai tehtud riigikogule ettepanekud, punkt punkti haaval toime kõik konkreet-

selt välja. Aga mis sellest saanud on? Mitte midagi,” kahtseb Põhjala. „Kõik inimesed on ju võrdsed, ka need inimesed teevad 24 tundi ööpäevas tööd, miks nad siis tasustatud ei ole?” küsib ta.

Küsimus on ka laiemalt ühiskonna ressursside raiskamises. Tähendab ju praegune süsteem, et kõik õpitud elukutsega inimesed peavad oma lähedase hooldamiseks tööko- halt lahkuma. Kaotades ühtlasi sissetuleku.

„Seal viimasel kongressil augusti lõpus, kui kuulasime järjekordse sotsiaalministri, seekord Taavi Rõivase juttu, sai inimestel mõõt täis. Minu taga üks mees tõusis püsti ja ütles ministrile küll juba päris karmi häälega, et kelleks te meid peate, miks te meid kuulda ei võta!” tõi Põhjala näite.

Liidu loovad kümmekestas asutajaliiget, sellega saavad liituda ka kõik abivajajad.

le juurde ei jõudnud kohalik sotsiaaltöötaja nii tihti kui vaja, kelle juurde ei jõudnud meedikud. „Siis oli meil siin üks 90-aastane memm, ta oli ka oma haigusega täiesti üksi jäetud. No kuidas saab jätta vanainimest niimoodi üksi?” küsib Põhjala.

Viimased aastad on Põhjala pühendanud end ühele perekonnale, kellele on antud kanda rohkem, kui kanda on võimalik. See on pere, kus haigestunud on ühte last kasvatav ema, keda hooldab tema ema, lapse vanaema. Kolmekesi elavad nad vanaema pensionist ning naise invaliiduspensioni ja puude toetusest ehk umbes 300 euro eest. 43-aastane haigestunud naine ei saa ise liikuda, rääkida ega süüa ja kasutab mähkmeid. Tema hooldamine, tõstmine ja söötmine

Ella Põhjala on Kuusalu haigete ja hättasattunute viimane ölekõrs, kes alati appi tuleb.

Kuidas liiduga liituda

● Kui oled teemaga seotud või soovid kodanikuna liidule oma poolehoidu avaldada, tule toetajaliikmeks „Puutepunkti” kodulehel www.vedur.ee

● Asutusi, ühinguid ja organi-

satsioone, kes tahaksid partneritena liituda, palutakse anda endast teada meiliaadressil info@ehol.ee

● EHOL-i koduleht www.ehol.ee avatakse peagi

Nii ongi pärast aastatepikkust ootamist jõutud järeldusele, et on vaja luua tugev survegrupp, mis annaks neile inimestele hääle ja teeks nad poliitika kujundamisel kuuldavaks. Täna toimubki riigikogus Eesti hooldajate liidu (EHOL) asutamise välkkonverents ja ellu astub uus ja täiesti omamoodi kodanikuorganisatsioon.

Eestlased jäävad arvutiga jänni

Eesti täiskasvanud oskavad OECD riikide keskmisest paremini teksti mõista ja arvutada, kuid ei hiilga arvuti kasutusoskuste poolest. Nii selgus rahvusvahelisest uuringust PIAAC, mis on sisu poolest põhikooliõpilaste PISA-testi täiskasvanute versioon.

Osalejatel tuli lahendada tekstülesandeid, teha protsent-arvutusi ja hakkama saada eraldi PIAAC-i jaoks loodud töopakumiste keskkonnas, klõpsata linkidel, salvestada lehti järjehoidjatesse. Tulemused on üllatavad: kümnendik eestlasi pole kunagi arvutit kasutanud ja umbes 16% vastajatest tun-

disend nii ebakindlalt, et keeldus arvutit kasutamast. Nii täitis koguni 30% Eesti täiskasvanutest ülesandeid paberil.

Oskamatute osatähtsus oli pisut meeste poole kaldu, kuid arvuti kasutamist pelgasid pigem keskealised naised. Arvuti kasutamise põhioskuste kontrollis kukkus läbi 3,4% täiskasvanutest. Kokkuvõttes tuli uuringu koostajatel nentida, et 13% eestlastest ei tule toime ka lihtsamate arvutikasutust nõudvate ülesannetega.

Uuringus osales umbes 166 000 16–65-aastast 24 riigist, Eestist pandi proovile 7632 täiskasvanut. **Teete Tammeorg**

Iga kolmas täiskasvanu ei julge või ei oska arvutit kasutada

16–65-aastased eestlased on teksti mõistmises arenenud riikide edetabelis kõrgel 7. kohal, rehkendamises 11. kohal, kuid arvutioskuses jäävad tublisti alla keskmise.

Allikas: PIAAC uuring
Graafika: Maret Müür

Probleemilahendusoskus arvutiga

OSALEJAJD, KES SAID 291 - 500 PUNKTI

	Keskmine
1. Rootsi	44%
2. Soome	41,6%
3. Holland	41,5%
4. Norra	41%
5. Taani	38,7%
17. Eesti	27,6%
18. Venemaa	25,9%
19. Slovakkia	25,6%
20. Iirimaa	25,3%

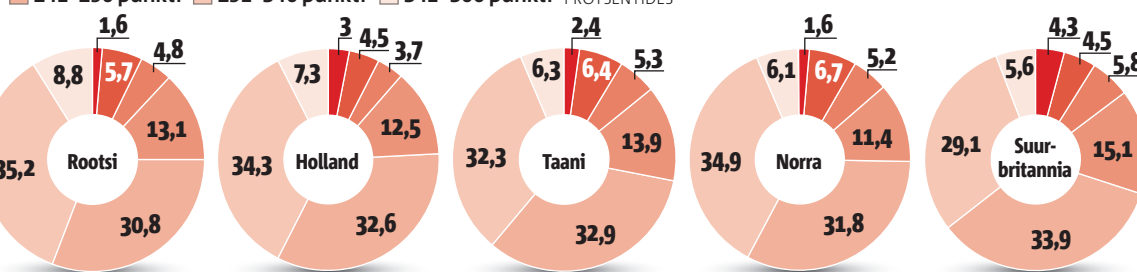
Funktsionaalne lugemisoskus

PARIM VÕIMALIK TULEMUS OLI 500 PUNKTI

	Keskmine
1. Jaapan	296,2
2. Soome	287,5
3. Holland	284
4. Austraalia	280,4
5. Rootsi	279,2
6. Norra	278,4
7. Eesti	275,9
23. Hispaania	251,8
24. Itaalia	250,5

Probleemilahendusoskus arvutis oskuste ja vastamisest loobumise järgi

■ Pole arvuti kasutamise kogemust ■ Loobusid arvutis vastamast ■ Kukkusid arvutitest läbi ■ alla 240 punkti

loovad survegrupi

Foto: Rauno Volmar

„Läheme riigile appi sotsiaal-probleeme lahendama,” selgitab kogu ettevõtmise taga seisev ajakirjanik ja telesaate „Puutepunkt” produtsent Tiina Kangro.

Viidi viimse piirini

„Mõtte taga on eeskätt viimse kannatuste piirini viidud omastehooldajad, aga ka vaba-

tahtlikud ja pühendunud spetsialistid, kes puutuvad erivajadustega inimeste ja nende perekondade olukorraga iga päev oma tööpostil kokku. Kui Eestis on rohujuuretasandi organisatsioonid enamasti eneseabiühingud, siis ütleme otse välja: EHOL-i puhul on tegemist survegrupiga, mis hakkab nõudma riigilt

senisest süsteemsemat tööd ja paremaid lahendusi. Samal ajal pakume ennast appi neid lahendusi välja töötama,” räägib Kangro.

Kangro leiab, et ka inimesed ise peaks aktiivsemad olema ja ennast päästma hakka-ma, süsteemi arendamisel osalema, olgu siis nõu või jõuga. Jõud võib olla ka surve, oma arvamuse ja tõekspidamise väljaütlemine, võimekamate poliitiliste jõudude valimine. „Riik peab looma võrdsed võimalused (seda nõuavad ka mitmed riigi allkirjastatud aktid), inimestel on aga kohustus – kui rohkemat ei saa – siis olla teadlik ja olla osaline.”

Liidu loovad täna kümme-kond asutajaliiget, sellega saavad liituda kõik abivajajad, nende hooldajad, ka inimesed nagu Ella Põhjala, kes ei aita enam oma enda lähedasi, vaid kõiki ümberkaudseid, samuti kõik need, kes peavad vajalikuks abivajajate korralleku ja tõhusat aitamist. Liituda saavad ka näiteks asutused, kes leiavad, et sotsiaalsüsteem vajaks korrastamist.

Peagi tuleb Eestisse näiteks suuremas koguses euroraha – kuidas seda kavatsetakse kasutada? Kas see investeeritakse nii, et see ka tulevikus tulemust annab, või kulub see ajutistele projektidele? See ning teised poliitilised küsimused on need, mille üle otsustamisel hooldajate liit tahab kaasa rääkida. ●

LIIDU KOLM MÖTET

- 1. Survegrupp:** olla ühine jõud, mis nõuab riigilt sotsiaalsüsteemi asjatundlikku, süsteemset ja kulusäästlikku arendamist.
- 2. Partner:** pakub liitu koon-dunute kompetentsi, teadmisi ja kogemusi riigile.
- 3. Ärataja:** kutsub inimesi, sh abivajajaid aktiivselt osalema enda päästmisel ja kogu süsteemi tervendamisel.

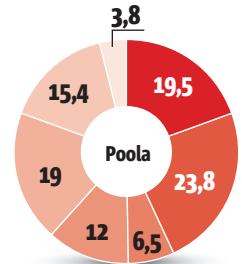
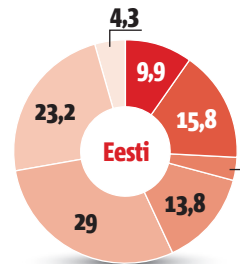
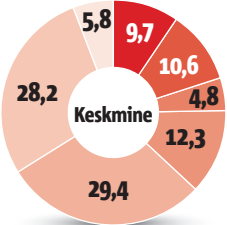
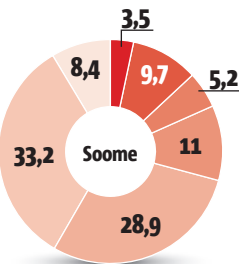
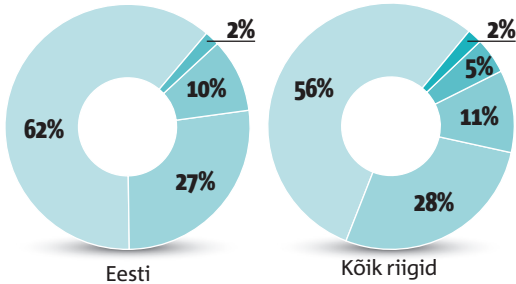
Matemaatiline kirjaoskus

PARIM VÕIMALIK TULEMUS OLI 500 PUNKTI

	Keskmine
1. Jaapan	288,2
2. Soome	282,2
3. Belgia	280,4
4. Holland	280,3
5. Rootsi	279,1
6. Norra	278,3
11. Eesti	273,1
23. Itaalia	247,1
24. Hispaania	245,8

Pole arvuti kasutamise kogemust

■ vanuses 16–24 ■ vanuses 25–34 ■ vanuses 35–44
■ vanuses 45–54 ■ vanuses 55–65

Tallinna Ettevõtlusamet

PAKUB TÖÖD

Linna äriühingute järelevalve osakonna ülesanneteks on Tallinna linna kui aktsionäri, osaniku või asutaja õiguste teostamise korraldamine linna äriühingutes ning sihtasutustes, linna äriühingute asutamise, ühinemise või lõpetamise korraldamine, järelevalve aktsiate ja osade võorandamise tingimuste täitmise üle ning aktsionäride vahelistest lepingutest tulenevate linna kohustuste täitmise korraldamine.

Tallinna Ettevõtlusamet võtab teenistusse

LINNA ÄRIÜHINGUTE JÄRELEVALVE OSAKONNA JURISTI

(ajutiselt äraoleva ametniku asendaja)

Ametikohustused:

- osakonna töövaldkonnas Tallinna linna õigusaktide eelnõude, lepingute ja juriidiliste arvamuste koostamine
- järelevalve linna äriühingute nõukogude ja juhatuste otsuste ja tegevuse seaduslikkuse üle
- osakonna juriidiline nõustamine – eelkõige äriseadustiku, sihtasutuste seaduse ja võlaõigusseaduse vallas
- ameti hallatava asutuse Tallinna Turud juriidiline nõustamine
- ameti riigihangete läbiviimine ja lepingute koostamine
- ameti siseauditorialase tegevuse korraldamine

Nõudmised kandidaadile:

- juriidiline kõrgharidus (eelistatult õigusteaduse riiklikult tunnustatud magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon)
- head teadmised riigi- ja kohaliku omavalituse asutuste toimimisest
- töös vajalike õigusaktide tundmise ning nende kasutamise oskus
- väga heal tasemel analüüsivõime, argumenteerimis- ja eneseväljendusoskus nii kõnes kui kirjas
- hea esinemis- ja suhtlemisoskus
- kõrge vastutustunne, algatusvõime, täpsus ja iseseisvus tööülesannete täitmisel
- kasuks tuleb eelnev töökogemus kohalikus omavalitsuses või äriõiguse ja/või riigihangete valdkonnas
- eesti keele oskus kõnes ja kirjas kõrgtasemel, inglise keele oskus kõnes ja kirjas heal tasemel

Omalt poolt pakume:

- huvitavat ja vastutusrikast tööd
- võimalusi enesearenguks ja -teostuseks
- sõbralikku ja toetavat meeskonda
- töökohta pealinna südames
- 35-kalendripäevast puhkust

Ametikohale kandideerimiseks palume saata elulookirjeldus ja motivatsioonikiri hiljemalt **21. oktoobriks 2013 (k.a)** e-posti aadressil helena.pukk@tallinnlv.ee

Lisainformatsioon: Vello Ervin, linna äriühingute järelevalve osakonna juhataja, e-post Vello.Ervin@tallinnlv.ee, tel 640 4206

Tallinna Keskkonnaamet

TEATAB

Tallinna Linnavalitsus otsustas 25. septembri 2013 korraldusega nr 1308-k jätta algatamata Pärnu mnt 59 kinnistu ja lähiala detailplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise, sest detailplaneeringuga kaasnev tegevus nagu õppehoone rajamine ja juurdeehitus ei oma olulist keskkonnamõju. Detailplaneeringu koostamine on algatatud Tallinna Linnavalitsuse 19. märtsi 2008 korraldusega nr 471-k. Detailplaneeringu koostamise eesmärk on muuta Pärnu mnt 59 kinnistu piire ja määrata ehitusõigus kuni 6-korruselise õppehoone kavandamiseks, suurendada Pärnu mnt 57 // Liivalaia tn 2 kinnistu ehitusõiguse ulatust kutseõppeasutuse õppehoonele pealeehituse rajamiseks ning määrata kruntide kasutamise tingimused. Detailplaneeringu koostamise korraldaja on Tallinna Linnaplaneerimise Amet (Vabaduse väljak 7, 15198 Tallinn), koostaja on K-Projekt AS (Ahtri tn 6a, 10151 Tallinn) ning detailplaneeringu kehtestab Tallinna Linnavolikogu (Vana-Viru 12, 15080 Tallinn).

Keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamata jätmise otsustega saab tutvuda Tallinna Keskkonnaametis, Harju tn 13, esmaspäeviti kl 14–18 ja neljapäeviti kl 9–12 ning Tallinna õigusaktide registris aadressil <https://oigusaktid.tallinn.ee>.

Tallinna Linnaplaneerimise Amet

TEATAB

Elteade

Tallinna Linnavalitsuse nimekomisjon on teinud ettepaneku määrata Haabersti linnaosas Veskimetsa asumis Tallinna Linnavolikogu 19. septembri 2013 otsusega nr 147 kehtestatud Veskimäe tn 11 kinnistu ja lähiala detailplaneeringuga tekkivale uuele tänavale nimeks **Veskilise tänav** ja **pikendada Kõrgepinge tänav** kulgu. Eelnõuga saab tutvuda Tallinna Linnaplaneerimise Ameti koduleheküljel <http://www.tallinn.ee/est/ehitus/Kohanimemääruste-eelnoud>.

Haabersti Linnaosa Valitsus

KORRALDAB

avaliku arutelu Vabaõhumuuseumi tee 20 kinnistu ja lähiala detailplaneeringu lähteseisukohtade ja eskiislahenduse tutvustamiseks.

Detailplaneering on algatatud Tallinna Linnavalitsuse korraldusega nr 1281-k 18. septembril 2013. a. Detailplaneeringu eesmärk on Haabersti linnaosas asuva Vabaõhumuuseumi tee 20 kinnistu sihtotstarbe muutmine tootmis- ja maatulundusmaast elamumaaiks ning määrata moodustatavale krundile ehitusõigus kuni kaheksa maksimaalselt 3 maapealse (sh katusekorrus) ja 1 maa-aluse korrusega korterelamu ehitamiseks. Planeeringualal paikneb olemasolev tootmismaa sihtotstarbega krunt, millel asub olemasolev alajaam. Lisaks on detailplaneeringu ülesanne üldiste maakasutustingimuste määramine ja heakorrastuse, haljastuse, juurdepääsude, parkimise ning tehnovõrkudega varustamise põhimõtteline lahendamine. Planeeritava maa-ala suurus on 3,34 ha. Haabersti Linnaosa Valitsus korraldab avaliku arutelu detailplaneeringu lähteseisukohtade ja eskiislahenduse tutvustamiseks **17. oktoobril 2013 kell 15.00**, Haabersti Linnaosa Valitsuses, Ehitajate tee 109a, ruum 211. Eskiislahenduse põhijoonise ja seletuskirjaga on võimalik tutvuda Tallinna Planeeringute registris aadressil - <http://tpr.tallinn.ee> ja 14.-17. oktoobrini Haabersti Linnaosa Valitsuses, tööpäeva jooksul, ruumis 205. Info telefonil 6 404 856.

Pirita Linnaosa Valitsus

TEATAB

Paju tn 7 kinnistu detailplaneeringu avalik väljapanek toimus 16. – 30. septembrini 2013. Avaliku väljapaneku ajal ei esitatud detailplaneeringu kohta ühtegi kirjalikku vastuväidet ega ettepanekut.

Põhja-Tallinna Valitsus

KORRALDAB

Ankru tn 4A kinnistu detailplaneeringu lähteseisukohtade ja eskiislahenduse tutvustamiseks avaliku arutelu.

Detailplaneeringu koostamise eesmärk on sihtotstarbeta Ankru tn 4A kinnistu sihtotstarbe muutmine sotsiaalmaa-ühiskondlike ehitiste jaoks ning ehitusõiguse määramine 2-korruselise arheoloogiliste leidude hoidla ehitamiseks. Detailplaneeringu ülesanne on üldiste maakasutustingimuste määramine ja heakorrastuse, haljastuse, juurdepääsude, parkimise ning tehnovõrkudega varustamise põhimõtteline lahendamine. Planeeritava maa-ala suurus on 0,40 ha.

Detailplaneeringu avalik arutelu toimub **29. oktoober 2013 kell 15.00**, Põhja-Tallinna Valitsuses, Niine tn 2, ruumis 209.

Detailplaneeringuga saab tutvuda Tallinna planeeringute registris <http://tpr.tallinn.ee/tpr/>

Informatsiooni saab telefonidel 645 7003 ja 645 7040.

Nõlva tn 3 kinnistu detailplaneeringu lähteseisukohtade ja eskiislahenduse tutvustamiseks avaliku arutelu.

Detailplaneeringu koostamise eesmärk on ärimaa sihtotstarbega Nõlva tn 3 kinnistule ehitusõiguse määramine 1-korruselise laohoone ja 1-korruselise ärihoone (olmehoone) ehitamiseks. Lisaks antakse planeeringus heakorrastuse, haljastuse, juurdepääsuteede, parkimise ja tehnovõrkudega varustamise põhimõtteline lahendus. Planeeritava maa-ala suurus on 0,30 ha.

Detailplaneeringu avalik arutelu toimub **29. oktoober 2013 kell 16.00**, Põhja-Tallinna Valitsuses, Niine tn 2, ruumis 209.

Detailplaneeringuga saab tutvuda Tallinna planeeringute registris <http://tpr.tallinn.ee/tpr/>

Informatsiooni saab telefonidel 645 7003 ja 645 7040.

Suur-Patarei tn 13 kinnistu detailplaneeringu lähteseisukohtade ja eskiislahenduse tutvustamiseks avaliku arutelu.

Detailplaneeringu koostamise eesmärk on riigikaitsemaa sihtotstarbega kinnistu jagamine üheks elamumaa, kaheks ärimaa, üheks tootmis-maa ja üheks transpordimaa krundiks ning ehitusõiguse määramine 3- kuni 4-korruseliste korterelamute ja ärihoonete ehitamiseks ning säilitatava paekivihoone rekonstrueerimiseks ärihooneks. Lisaks antakse planeeringus heakorrastuse, haljastuse, juurdepääsuteede, parkimise ja tehnovõrkudega varustamise põhimõtteline lahendus. Planeeritava maa-ala suurus on 1,24 ha.

Detailplaneeringu avalik arutelu toimub **30. oktoober 2013 kell 15.00**, Põhja-Tallinna Valitsuses, Niine tn 2, ruumis 209.

Detailplaneeringuga saab tutvuda Tallinna planeeringute registris <http://tpr.tallinn.ee/tpr/>

Informatsiooni saab telefonidel 645 7003 ja 645 7040.

Erika tn 4A kinnistu detailplaneeringu lähteseisukohtade ja eskiislahenduse tutvustamiseks avaliku arutelu.

Detailplaneeringu eesmärk on Erika tn 4A kinnistu jagamine kaheks elamumaa sihtotstarbega krundiks ning moodustatavatele kruntidele ehitusõiguse määramine kokku ühe kuni 6 maapealse ja 1 maa-aluse korrusega korterelamu ehitamiseks ning olemasoleva veetorni hoone ümberehitamiseks kuni 9 maapealse korrusega korterelamuks. Lisaks antakse planeeringus heakorrastuse, haljastuse, juurdepääsuteede, parkimise ja tehnovõrkudega varustamise põhimõtteline lahendus. Planeeritava maa-ala suurus on 0,68 ha.

Detailplaneeringu avalik arutelu toimub **30. oktoober 2013 kell 16.00**, Põhja-Tallinna Valitsuses, Niine tn 2, ruumis 209.

Detailplaneeringuga saab tutvuda Tallinna planeeringute registris <http://tpr.tallinn.ee/tpr/>

Informatsiooni saab telefonidel 645 7003 ja 645 7040.

Tallinna Kesklinna Valitsus

ANNAB TEADA

- Tallinna Kesklinna vanema 7. oktoobri 2013 korralduse nr 562 alusel tunnistada Tallinna linnale kuuluva ehitise pinna reklaami või teabe eksponeerimiseks kasutusse andmiseks korraldatud läbirääkimistega pakkumise võitjaks asukohta „Tartu mnt ja Lennujaama tee ristmiku juures haljasala” osas OÜ Jakarta DCA (äriregistri kood 10717472), kes oli ainus pakkumisel osaleja ning kelle pakkumine vastasid pakkumise läbiviimise tingimustele.
- Tunnistada nurjunuks Tallinna Kesklinna vanema 22. augusti 2013 korralduse nr 495 alusel väljakuulutatud läbirääkimistega pakkumise reklaami või teabe eksponeerimiseks ehitise pinna kasutusse andmiseks (märgusõna „Suurtahvlid 2013, II”), korralduse punktis nr 1.1.1 nimetatud asukohta, Narva mnt 128 ees haljasalal osas, kuna läbirääkimistega pakkumisele ei esitatud ühtegi pakkumist.

HOLLANDIS RÜNNATI VENE DIPLOMAATI?

Moskva telekanal Rossija 24 teatas, et Hollandi politsei olevat Haagis tunginud Venemaa diplomaadi Dmitri Borodini korterisse, teda rünnanud ja hoidnud politseijaoskonnas mitu tundi

seletusi andmata kinni. President Vladimir Putin nõuab Hollandilt ametlikku vabandust ja välisministeerium saatis Hollandile diplomaatiliste reeglite rikkumise eest protestinoodi. **Delfi**

AUSTRALIA PEAMINISTER JUBA PRIISKAB

Värskest ametis olev Austraaliala peaminister Tony Abbott (pildil) on kistud reisikulude hüvitamise skandaali. Abbott on sunnitud ennast kaitsma, sest olivat kasutanud triatlonivõistlusest

ja muudest üritustest osa võtmiseks maksumaksja raha. Eelmisel nädalal maksis Abbott tagasi umbes 1700 Austraalia dollarit (1180 eurot) reisikulusid, mille eest käis tuttavate pulmas. **Delfi**

President Ilham Alijev sihib oma pere 50. võimuaastat Aserbaidžaanis

Telegramm

Jaanus Piirsalu
Bakuu–Tallinn

Tänaistel valimistel oleks suur üllatus, kui Alijev kolmandat korda järjest juba esimeses voorus riigipeaks ei saaks.

Üsnagi autoritaarselt Aserbaidžaanis valitsev Ilham Alijev (52) vajab Bakuu poliitikaekspertide sõnul kindlasti võitu presidendivalimiste esimeses voorus, vastasel juhul oleks see selge märk, et seni suhtelises vaikelus püsinud Aserbaidžaanis poliitilises elus toimuvad muutused.

Eksperdid nendivad, et üle pikkade aastate on valimiste eel tunda närvilisust. Põhjus on võimu jagavate klannide vahel aastatega järjest teravamaks muutuvad konfliktid. Tänu naftale ja gaasile on Aserbaidžaanis palju n-ö vaba raha, mida jagada, ja see tekitabki konflikte.

Peamised erimeelsused on nn Alijevite klanni – mis on riiki valitsenud juba ligi 45 aastat järjest (v.a 1980. aastate lõpp ja 1990. aastate algus), praegune president oli kaheksa-aastane, kui tema isa Heidar Alijev hakkas 1969. aastal Aserbaidžaanis juhtima – ning presidendi abikaasa Mehribani sugulaste, nn Pašaevite klanni vahel. Näiteks olid Pašaevid viis aasta tagasi selle vastu, et Ilham Alijev lasi muuta põhiseaduses piirangu, mis keelas olla riigipea rohkem kui kaks ametiaega.

Võimude saladused

Välismaal elab üha rohkem neid, kes kuulusid varem Aserbaidžaanis valitsevasse eliiti, aga sattusid ühel või teisel põhjusel võimudega konfliktiks ja pidid riigist lahkuma. Need inimesed teavad väga palju võimude saladusi. Näiteks eelmise aasta lõpus pani Aserbaidžaanis rahvusvahelise ülikooli endine rektor, kes sai Prantsusmaal poliitilist jupupaika, internetti üles teiste poliitikutega peetud vestlused, mis näitasid, kuidas müüakse ja ostetakse Aserbaidžaanis parlamendis kohti.

Polnud välistatud seegi, et kordub samasugune trikk nagu Gruusias, kus välismaale

põgenenud endine riigiametnik avaldas valimiste mõjutamise eesmärgil internetis kaua aega tagasi tehtud videod vanglates toimunud piinamistest. Gruusia-stsenarium jäi Bakuus siiski ära.

Kõige rohkem elevust tekitanud valimistega seoses sündmus toimus juba juunis. Siis esitas valitsev partei Uus Aserbaidžaan Ilham Alijevi ametlikult presidendikandidaadiks. Pauk tuli paar päeva hiljem, kui üks väiksem valitsusmeelne partei esitas oma kandidaadina valimistele presidenti abikaasa Mehribani.

Tahtlik provokatsioon

Loomulikult kuulutati asi kiiresti eksituseks: politsei selgitas välja, et selle partei juht on üldsegi Gruusia kodanik, ta saadeti kiiresti maalt välja ja partei kontor suleti. Eksperdid on aga suhteliselt üksmeelel: tegemist oli tahtliku provokatsiooniga, et vaadata rahva reaktsiooni.

Opositsiooni võimalused midagi presidendivalimistel korda saata on väikesed. Kuid suur saavutus on nen-

Aastatega on võimukate klannide vahel konfliktid teravamaks muutunud.

de jaoks juba see, et esimest korda Alijevite valitsemise viimase 20 aasta jooksul suutsid suuremad valitsusvastased erakonnad oma jõud ühendada ja esitada ühise presidendikandidaadi. Isegi kui tema tulemus tuleb nadi, on ühinemise fakt tähtis, kui pidada silmas 2015. aasta parlamendivalimisi.

Kui opositsioon jätkab senist rida, siis on kahe aasta pärast nende võimalused midagi rohkem saavutada oluliselt suuremad kui tänaistel valimistel. Eriti kui klanidevaheline võitlus muutuks senisest avalikumaks.

Seda kõike muidugi juhul, kui Alijev kolmandat korda presidendiks saades ei tugevda pressingut opositsioonile, mis niigi on tänava tugevnenud pärast aasta alguses toimunud mõningaid protestikatsi. Alates jaanuarist on opositsiooni kinnitused poliitilistel põhjustel vahistatud vähemalt 20 inimest.

Presidendivalimisteks sai Aserbaidžaanis opositsiooni ühiseks kandidaadiks lõpuks

Ilham Alijev ja tema abikaasa Mehriban, kes esitati n-ö eksikombel isegi presidendikandidaadiks.

Augustis tegi Vene president Vladimir Putin (paremal) üle viie aasta visiidi Bakuusse, andes sellega kohalikule eliidile selgelt märku, et ta toetab Alijevit.

Fotod: AP, AFP/Scanpix

tuntud ajalooprofessor Camil Hasanli (60). Tervelt 20 päeva kestnud ametliku valimiskampaania ajal lubati tal esineda isegi riikliku televisiooni valimisdebatis ja kritiseerida teravalt võime – justkui vabad valimised.

Kreml mõju

Hasanli oli opositsioonile kandidaadina hädavariant, sest algul pidi selleks saama kinomees Rustam Ibragimbekov (74), kes on tuntud Vene režissööri Nikita Mihhalkovi kõigi populaarsete filmide stsenaristina.

Ibragimbekovile sai aga saatuselikuks Vene pass. Aserbaidžaanis seadused keelavad nimelt ametimeestel topeltkodakondsuse. Gruusia praegusele peaministrile Bidzina Ivanišvilile tuli Kreml 2011. aasta sügisel vastu ja vabastas ta Venemaa kodakondsusest paari kuuga, avades sellega talle tee võitlusse Mihhail Saakašviliga, aga Ibragimbekovi puhul seda ei tehtud ja ta ei saanudki Alijevi vastu kandideerida.

Kremlil oli seega võimalik täiesti otse oma Lõuna-Kaukaasia naabrite valimisi mõjutada. Aserbaidžaanis valimisi mõjutas Kreml ka sellega, et augustis tegi president Vladimir Putin üle viie aasta visiidi Bakuusse, andes sellega kohalikule eliidile selgelt märku, et ta toetab Alijevit.

Suvel oli Venemaa jaoks suur kergendus, kui Bakuu loobus toetamast Kaspia mere äärest otse Euroopa südamesse Austriasse gaasijuhtme rajamist. ●

Bakuu valab naftaraha betooni

Nafta- ja gaasirikas Aserbaidžaan on võtnud samasuguse suuna nagu Venemaagi: korraldada kõikvõimalikke suuri rahvusvahelisi võistlusi. Seni on suurim väljakutse olnud Eurovisioni lauluvõistluse korraldamine. Linn tahab ka kandideerida maailma suurima spordiürituse, jalgpalli maailmameistri võistluse korraldajaks.

See pole riigi ainus suur plaan. Bakuu lähedale Kaspia merre peab vähem kui kümne aastaga kerkima uus linn, mis seisaks 40 kunstlikul saarel ja mille maksumus on müstilised 100 miljardit dollarit.

AASTA ETTEVÕTE ON KÜHNE NAGEL

Tänavu pälvis Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse auhinna rahvusvaheline logistikahiid Kühne Nagel, kes sai ühtlasi väliinvestori kategooria esiauhinna. Aasta eksportööriks valiti Tartu Mill AS,

kasvuettevõtteks Rake AS, uuen-dajaks Estanc AS ja piirkondli-kuks ettevõtteks Aqva Hotels OÜ. Konkursi Ettevõtluse Auhind 2013 on suurim riigipoolne tun-nustus ettevõtjatele. **Ärileht**

EESTI ENERGIA PARIM KONKURENTSIVÕIME EDETABELIS

Eesti kaubandus-tööstuskoja ja Eesti töandjate keskliidu 10. korda ühiselt välja antava konkurentsivõime edetabeli peaaui hind jagati tänavu vastavalt ettevõtete suurustele kolmeks: suur-

ettevõttele, väike- ja keskettevõttele ning mikroettevõttele. Suur-ettevõtete esikoha sai Eesti Energia AS, väike- ja keskettevõtetest Wirtgen Eesti OÜ ja mikroettevõtetest KLF-ERI OÜ. **Ärileht**

Täna

• Ettevõtlusauhindadega pärjatud ettevõtjad andsid Ärilehele intervjuud, milles räägivad oma edulemist

arileht.ee

Riigile kuuluvas jäätmehooldlas mürgitati keskkonda aastaid arseeniga

Ohtlike jäätmete hoidlas pole puhastusseadmed kunagi töös olnud ja arseen pääses loodusesse.

Kadri Paas, Tarmo Vahter (Eesti Ekspress)
uudised@arileht.ee

Mullu 23. juulil sõlmis Keit Pentus-Rosimannuse juhitava keskkonnaministeeriumi haldusalas tegutsev keskkonnaagentuur riigile kuuluva Vaivara ohtlike jäätmete käitluskeskuse opereerimishanke võitnud OÜ-ga Ekoservis Teenused rendilepingu. Osäühingu omanik on Mart Maastik.

Pärast seda hakkas juhtuma asju, mida ministeerium ei osanud ka kõige kehvemas unenäos ette näha.

Auvere külas, Eesti ainsa ohtlike jäätmete ladustusplatsi kõrval väljaspool hoidla territooriumi asuvast kraavist leiti lubatust märksa rohkem arseeni. Analüüsi tellis keskkonnaagentuur, kuna oli Maastiku sõnul kuulnud, et ka Ekoservisel on sama plaan.

Rängalt reostunud kraav suubub Mustjõkke. Tõsiseks muudab asja tõik, et tööstusalade puhul tohib pinnases olla kuni 50 mg arseeni 1 kg kohta, agentuuri tellitud ja juuli lõpus valminud analüüsi järgi leiti mudast 175 mg arseeni 1 kg kohta. Ekoservise analüüs, mis valmis aga juba enne jaanipäeva, tuvastas Maastiku väitel nõrgvee kraavist veelgi suurema saastatuse, 220 mg arseeni kilogrammi kohta. Ka Eesti Energia Eesti Elektriijaama – see asub ladustusala kõrval – poolt tulevast kraavist leidis labor reostuse. Seal oli arseeni 180 mg kilogrammi kohta.

Pole kasutuslubagi

Nii suur reostus ei teki üleöö. Pealegi ei ole sinna vähemalt pool aastat ladustatud grammigi toksilisi aineid. „Tänavu maits tuvastas keskkonnainspektsioon, et puhastusseadmed ei tööta, neil puudub kasutusluba ja puhastit ei ole kantud isegi ehtisregistrisse. Vähe sellest, seadmed ei ole kunagi tundigi töötanud,” märgib Maastik.

See selgus mullu novembris, kui kohtusid keskkonnaagentuuri ja uue rentniku ehk Ekoservise esindajad. Nimelt tõdes agentuur, et puhastusseadmete tööle panemiseks pole vajalikke dokumente, eeskätt kasutusjuhendeid seadmete käivitamiseks ja edasiseks tööks ning need on isegi ehitajalt riigile üle andmata. Riik lubas keskkonnaagentuuri kaudu, et puhastusseadmed pannakse kibekiiresti tööle. Kuigi Maastik tuletas agentuurile korduvalt meelde, et seadmed peaksid ammuigi toimima, ei puhastatud ka tänavuse kevadise suurvee ajal jäätmehooldlas grammigi vett.

Arseeni täpne päritolu ei ole teada. Arvatakse, et see pärineb ehk 1990. aastatel Vaivarasse kokku veetud Nõukogude sõjaväebaaside, suurtööstuse või põllumajanduse jäätmetest. Kuna puhastusseadmed ei tööta, on hoidlas

uute jäätmete vastuvõtt alates selle aasta kevadest suletud. See tähendab omakorda, et hoidlat rentiv Ekoservis sai tunda ainult rendimaksimise „rõõmu”.

Solk lasti kraavi?

Ladestusplatsi eelmine operaator oli AS Ecopro. „Oletatakse, et puhastustööde arvelt raha kokkuhoiduks lahjendas Ecopro solki veega ja lasi siis seda laoplatsti taga asuvasse kraavi, mis võiski viia arseenireostuseni,” nendib keskkonnaministeeriumi siseauditi osakonna juhataja Urmas Hallika. Ometi olid Ecoprol kõik vajalikud keskkonnavalasused kooskõlastatud. Firma maksis riigile kuus umbes 1500 eurot üüri. Seda oli naeruväärselt vähe, sest kui mullu sügisel korraldati hoidla väljarentimiseks hange, pakkus Ekoservis kuutasuks ligikaudu 20 000 ja Ecopro 18 000 eurot.

Äripäev kirjutas 2005. aastal, et Ecopro omanikering oli läbi põimunud riiklike keskkonnaministri Villu Reiljanit ei häirinud, et keskkonnaministeeriumi infosüsteemide osakonna juhataja Vahur Eenmaa kuulus Ecopro omanike hulka. Eenmaa on siiani ministeeriumis palgal, samuti kuulub talle 27,5%-line osalus Ecopros. Riik kulutas Vaivara keskuse ehitamiseks üle 80 miljoni krooni.

Ecopro suuromanik ja juhataja Neeme Reinap kinnitab, et nemad pärisid korduvalt omanikult aru, miks puhastusseadmed ei tööta, aga selget vastust ei saanud. Reinapi sõnul ei olnud neil pärast mullust oktoobrit ladestusala enam asja, sest platsil toimetas uus rentnik. Küll andis ärimees mõista, et kuigi keskkonnaministeeriumi siseauditi osakond leidis jäätmehooldla omaniku ehk keskkonnaagentuuri (loe: riigi) tegevuses puudusi, kuulub see ikkagi ministeeriumi haldusalasse, mistõttu on väheusutav, et Tallinnas ei teadnud keegi Auveres toimuvast. Keskkonnaministeeriumist ei osatud anda vastust, miks probleeme varem ei tuvastatud, küll aga kinnitati, et reostus levinud ega põhjavesi saastunud pole. •

MÜRK

0,05...0,1
grammi on inimese jaoks surmav arseenikogus. Arseeni kasutatakse ka rotimürkide koostises.

KOMMENTAAR

Jalmar Mandel

keskkonnaagentuuri (KAUR) juht

Praegu teeb agentuur Vaivara ohtlike jäätmete käitlemiskeskuses eri ehitus-, puhastus- ja parandustöid. KAUR on tänaseks oluliselt tõhustanud võimalike reostuse ennetamise meetmeid. Toon ära kõigest mõned meetmetest: kanalisüsteemi rekonstrueerimine, nõrgvee eelvoolu ja piirdekraavide puhastamine. Mis puudutab suvist analüüsi, siis neis jäid ohtlike ainete sisaldused piiriväärtustest madalamale. Suurenenud oli ainult arseeni sisaldus nõrgvees ning kraavide mudas, kuid tänu eespool mainitud meetmetele on peatatud igasugune aine loodusesse sattumise võimalus.

Vaivara ohtlike jäätmete hoidla juures olevas kraavis oli mõõtmistulemuste järgi arseeni sisaldus mitu korda suurem kui tohiks.

Foto: Martin Dremļjuga

Mitteformaalse keskkonnahariduse spetsialistide täienduskoolitus keskkonna ja säästva arengu õpetamiseks aktiivõppe meetoditel

Keskkonnahariduse spetsialistidele, kes pakuvad mitteformaalset ehk riikliku õppekava välist, samas üldhariduse riiklike õppekavade rakendamist toetavat haridust looduskeskustes, looduskaitseala või rahvusparki külastuskeskuses, omavalitsuse peetavas või erahuvikoolis, sihtasutuses, MTÜ-s või FIE-na.

Koolitus on osalejatele tasuta. Koolitustootluse esitamine 12. oktoobrini 2013.

Täpsem info tlu.ee/SAHK ja telefonidel 472 0244 või 521 1292 (Anneli Kasesalu).

KESKKONNAAMET

Europea Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti Tuleku Teadus

TALLINNA ÜLIKOOL

KAAMOS: MOEJOONISTE TÖÖTUBA

Eesti moenäitusel „Kaamos” saab tipptegijatest moedisaineriite Kai Saare ja Britt Samosoni juhendamisel proovida kätt moejoonistuses. Õpitoad toimuvad 24. oktoobril ja 9. novembril kell 12–13.30. Sihtgrupiks on noored alates 12. eluaastast ning täiskasvanud. Osalustasu on 5 eurot, ühtlasi on vajalik eelregistreerimine aadressil haridus@etdm.ee. **EPL**

Reedest jõuab Eesti kinodesse Saksa režissööri Oliver Hirschbiegeli käe all valminud eluloodraama „Diana”. Walesi printsess Diana (Naomi Watts, pildil) oli üks maailma tuntumaid ja stiilsemaid naisi, kellel ei olnud avalikkuse tähelepanu eest pääsu. Filmis näeme printsessi elu kaht viimast aastat, mille keskmes oli naise salajane armulugu Pakistani pärit südamekirurgiga. **EPL**

WALESI EKS-PRINTESSI LUGU KINODES

Reedest jõuab Eesti kinodesse Saksa režissööri Oliver Hirschbiegeli käe all valminud eluloodraama „Diana”. Walesi printsess Diana (Naomi Watts, pildil) oli üks maailma tuntumaid ja stiilsemaid naisi, kellel ei olnud avalikkuse tähelepanu eest pääsu. Filmis näeme printsessi elu kaht viimast aastat, mille keskmes oli naise salajane armulugu Pakistani pärit südamekirurgiga. **EPL**

maid naisi, kellel ei olnud avalikkuse tähelepanu eest pääsu. Filmis näeme printsessi elu kaht viimast aastat, mille keskmes oli naise salajane armulugu Pakistani pärit südamekirurgiga. **EPL**

Mustamäe – endisest eliittrajoonist ajutiseks hüppelauaks

Intervjuu

Kaarel Kressa
toimetaja

Kirjaniku Armin Kõomägi sõnul on ta näinud, et vahel mõjutab ametikoht inimese iseloomu lausa piinlikult palju.

●● Oled öelnud, et Mustamäe on sümbol. Mille sümbol?

Minu jaoks on ta praegu muutumise ja regressi sümbol. Kunagi oli ta hästi nõutud kaup, see Mustamäe, sotsialistliku keskklassi eliittrajoon. Kõik tahtsid sinna elama minna ja seda rendati, ehitati infrastruktuur ja kõik toredad asjad välja. Täna seda enam ei ole. Lasnamäel sai kirik valmis, aga EELK Mustamäe kogudus käib ikka veel endise ABC 4 taga keldris koos. See on mingi märk, kuigi minu arvates kirikutest linnas puudust pole. Mulle tundub, et kui Vene ajal koliti Mustamäele tervet elu elama, siis nüüd nähakse selles linnaosas pigem vaheetappi teekonnal parema tuleviku poole. Inimeste ootused elukeskkonnale on teistsugused.

●● Raamatu „Minu Mustamäe” nimilugu sobiks Petrone Prindi eluloo raamatu esimeseks peatükiks. Miks sa päris autobiograafilist teost ei teinud? Selle teksti põhjal oleks see võinud olla huvitav.

Minu jaoks oleks see väga igav olnud, lihtsalt hakata dokumenteerima... Esimene lugu jätab sellise mulje jah, et ta on autobiograafiline, tegelikult on ka, aga võib-olla kolmveerandi ulatuses. See oli lihtsalt väga hea impulss, kui ma ükskord Mustamäele sattusin. Tulin autost välja ja hakkasin seal ringi kõndima ja jalgrattaga sõitma, need pildid elustasid jälle ja kasutasin seda kirjanduslikult ära.

●● Kas see on ikka autobiograafiline, et praegu ei ela enam ükski su sõber Mustamäel?

Jah, see on vist jälle sümboolne. Et kui see oleks siiani siuke väga nõutud ja lahe elukoht, siis me elaksime ise ka seal. Aga ei ela.

●● Aga kui sa kirjutad praeguse Mustamäe pensionäride või töötute elust, siis kas see on fantaasia või tugineb siiski mingitele vaatlustele?

Spetsiaalselt mitte, kuigi mulle meeldib jalutada ja ringi vaadata. Aga ma liigun ühest kohast teise valdavalt oma autoga. Ja seal autos ei ole eriti töötuid ega pensionäre.

●● Aga kuidas sa siis nendega empatiseerid?

Mul on suguvõsas pensionäre, eks ole, pensioniiga on normaalne elustaadium. Ja töötuid on sõprade hulgas olnud, ikka kuulen, mida nad mõtlevad ja kuidas seda üle elavad. Ma ei pea seda välja mõtlema. Aga spetsiaalselt ma tõesti ei vaatle, rohkem fantaseerin, saades päriselust lihtsalt mingisuguseid impulsse ja ajendeid.

●● Mis aegadel tavaliselt kirjutad? Neist novellidest jääb seliste öiste lugude mulje.

Tegelikult mitte öösel, see on petlik. Kui ma kümme aastat tagasi sellega alustasin, siis ma kirutasin sageli öistel aegadel ja õhtuti, praegu ma kirjutatan keset päist päeva, kui aju on kõige värskem.

●● Ja aega leiab?

Aega tuleb teha, ma ei ütleks, et see probleem on. See on lahendatav.

●● Su tekstides kordub klassikaline moraal, et õnn pole rahas ja ka rikkad nutavad. Eriti ilmekas on romaan „Hea firma”, kus firma võtabki oma loojatelt kontrolli üle. On sul endal sellist tunnet olnud?

Otseselt enda puhul mitte, aga tihti tajun küll, et inimesed käituvad firma ametipositiil erinevalt, kui nad inimestena käituksid. Firma avaldab

Midagi tuleb ette võtta. Ega see ei ole Detroit, et kõik siit ära jookseme.

Kui see oleks siiani nõutud elukoht, siis me elaksime ise ka seal. Aga ei ela.

inimestele ikka mõju. Mõnel pool, kus on väga tugev ettevõttekultuur, avaldab ta suuremat mõju, mujal, kus reeglid ja seosed on vabamad, on see väiksem. Aga vahel on mõju nii hull, et seda on lihtsalt piinlik vaadata.

●● Milles see avaldub? Kui sa gedane on psüühika vägivaldne kokkuvarisemine nagu su novellis „Viha”?

Ausalt öeldes ei ole ma näinud, et ta päris niimoodi juhtuks. Inimesed vist hoiavad ennast tagasi.

●● Paljud edukad inimesed siirduvad tasakaalu mõttes n-ö vaimsete praktikate juurde, teevad joogat või midagi veel karmimat. Kas sina, maagiline realist ei ole selliseid asju harastanud?

Ei ole. Tundub, et ma olen eraelus hästi ebamaagiline inimene, realistlik ja religioonikauge. Aga mitte ka paadunult teaduseusku. Inimese määratlemisel olen kõige rohkem ehk nõus sellise autoriga nagu John N. Gray, kes kirjutab raamatu „Ölekoerad – mõtted inimestest ja teistest loomadest”, raske on mitte nõustuda tema inimolemuse arusaamaga. Grey on küll pessimist, nimetades meie liiki näiteks Homo rapiensiks, kuid mulle tunduvad tema vaated tuuma tabavad. Tema kriitika humanistliku progressiuse kohta aitab mõista, mis on päris ja mis kõigest peibutav miraaž. Eks ma tajun isegi, et vahel on illusioonis kergem ja mõnusam elada, ent samal ajal on ikkagi hea kasvõi sissim teada, mida tasub südamesse võtta ja mida mitte. Selles mõttes mind see pessimism ei häiri. Loll ja roosa lootus on palju hullem.

●● Kuidas selle maagilise realismiga on? Mis kirjanikud on sind kasvõi psühholoogilisel tasandil kõige rohkem mõjutanud?

Ennast on raske analüüsida, ma võin öelda, kes mulle meel-

Armin Kõomägi raamatud

- Novellikogu „Amatöör”, 2005
- Novellikogu „Nägu, mis jäi üle”, 2007
- Romaan „Pagejad”, 2009
- Romaan „Hea firma”, 2011
- Novellikogu „Minu Mustamäe”, 2013

PAGANLIKU PÕLETUSMATUSE KUJUTAMINE KUNSTIS

Täna kell 18 analüüsib arheoloog Ain Mäesalu Kadrioru kunstimuuseumi näitusel „Kui kunstnik kohtus Kleioga” Läti kunstniku Artūrs Baumanise maali „Kuralased põletavad lan-

genuid”. Õhtusel ekskursioonil käsitletakse 20. sajandi kunstniku nägemust esivanemate paganlikest kommetest ning võrreldakse kujutatut arheoloogias andmetega. **EPL**

Foto: Tiit Blaat

divad. Eesti kirjanikest meeldivad väga Mehis Heinsaare novellid. Aga välismaalt, jah, miks mitte, tooks Márquezi esile, Sorokin ja Tokarczuk on jätnud väga hea mulje. Mario Vargas Llosa suurepärase jutustamisoskuse teeb vaata et kadedakski. Jah, kõigis neis on mingeid fantastilisi elemente sees.

●● **Sul on kontoriaknal Äripäeva mõjukate inimeste edetabel, kus sa ka all paremas nurgas figureerid. See on raamitud ja puha...**

See on huumor muidugi, see raam, mille me talle ümber panime. Niimoodi me sellesse suhtumegi. Mõjukus on kindlasti adekvaatne mõiste, aga ma suhtun ausalt öeldes sellesse kergemeelselt, ei võta väga tõsiselt.

●● **Aga kelle jaoks sa tahaksid mõjukas olla?**

Mul ei ole sellist ambitsiooni. Tahaksin oma lähedastega lihtsalt arutada oma maailmavaadet – kui olen jõudnud mingile järeldusele, mis mulle endale tundub adekvaatne, siis ma proovin seda kasvõi oma lastele edasi anda või sõpradega selle üle vaielda. Aga ma selline pealesuruja tüüp väga ei ole. Müümine mul hästi välja ei tule.

●● **Mis maailmavaadet puudutab, siis üldiselt jääb su tekstidest sellise hooliva liberaali mulje. Novell „Ekskursioon” on päris antiutoopiline, kirjeldatakse parempoolsesse autoritaarsusesse langenud Eestit, kus „75 klubi” saab riigi toel eutanasia. Kas selline Singapuri arengutee, eduka majanduse ja keeluühiskonna kokteil tundub töönaoline?**

Paljudele meeldib Singapur ja sellest on avalikult räägitud, et miks meil ei võiks niimoodi olla. Ma olen ka seal käinud, kõige rohkem mäletan seda, et kogu aeg higistasin, jube palav oli. Kõik rääkisid väga halba inglise keelt, aga kõik rääkisid seda. Ja kõik inimesed sõid kogu aeg. Sellele pööratakse väga suurt tähelepanu, kui inimesed lähevad hommikust sööma, siis on põhiline jutu-tema lõunasöök, lõunasöögi ajal õhtusöök ja nii edasi. See võibki olla kellegi jaoks super perspektiiv.

●● **Ja mida meie inimesed seal head näevad?**

Ma arvan, et majanduskeskkonda. Singapur on transiidipiirkond, milleks on ka Eestil potentsiaali. Eelkõige pööratakse tähelepanu majandusele, demokraatia on seal selline omapärane, üks partei on seal uhkelt pikki-pikki aastaid valitsenud. Ma olin Singapuris natuke liiga vähe, et sel teemal palju ütelda. Aga väga ta ei imponeerinud, ta on ka

sisu poolest linnriik, loodust on vähe ja raha palju, linn on ehitatud suureks klaasist tornide kogumiks... Kui sa tuled nüüd jälle reaalsesse ellu tagasi, sõidad kasvõi Võrru ja siis mõtled selle peale, siis saad aru, et midagi on seal Singapuris valesti.

●● **Aga kui sind pandaks autoritaarse väikeriigi juhiks, siis mille sina ära keelaks?**

Mulle meeldis hiinlaste otsus limiteerida autode kütusekuulu (alates 2020. aastast ei tohi hiinlaste autod ületada 5 liitrit 20 km kohta – toim), äkki kaaluks midagi sellist. Saan aru, et inimeste väljapaistmist ja vabadust see vähendaks, aga mul on tunne, et tegelikult on maailm jõudnud kohta, kus ei pääse vabadusi piiramata. Seda tegelikult kogu aeg ka tehakse, aga mingist teisest torust puhutakse kogu aeg, et ei, koos majanduskasvuga tuleb rohkem vabadust ja demokraatiat ja nii edasi.

●● **Sa ise kasutad oma valimisõigust?**

Olen küll siimaani kasutanud, olen viimased paar valimist andnud oma hääle rohelistele ja kuigi mõned sõbrad ütlevad et näe, su hääle läks raisku, siis ma ise päris nii ei arva. Ma tahan eelkõige seda, et nad ei sureks välja, vaid saaksid oma 3–7% kokku ja on lootus, et ühel hetkel saavad nad juhtkonna, kes ei kakle omavahel ja suudab

Mõjukus on kindlasti adekvaatne mõiste, aga ma suhtun sellesse kergemeelselt.

ühiskonnas rohkem kõlapinda leida, rohkem ühiskonnas ja poliitikas osaleda.

●● **Mis tulevikku sa tegelikult Mustamäele töönaoliseks pead? Tõesti täielikku slummistumist ja lagunemist nagu selles novellis?**

See antiutoopia on ikkagi kirjanduslik mäng, ma ei usu, et Mustamäe selliseks läheb, vähemalt mitte nii ruttu nagu selles novellis. See on olnud ka sellest, kuidas Tallinn areneb, kas inimeste arv kasvab, kas elu läheb paremaks või mitte. Kui ei lähe, siis tegelikult Mustamäel, Lasnamäel, Öismäel elu väga palju ei muutu. Kui elu läheb paremaks, siis hakkavad inimesed sealt liikuma. Aga võib minna ka teisi. Mustamäele tekib kogu aeg uusi kortermaju, ehk hakatakse kunagi ka vanu maha võtma. On täiesti positiivseid stsenaariumeid, ma ei taha küll musta pilti maalida. Maailm on täis linnu, kus on sellised oma aja ära elanud magalaid, nendega tuleb midagi ette võtta. Ega see ei ole Detroit, et kõik siit ära jookseme. ●

Kirjanik Armin Kõomägi kirjutab oma teoseid keset päist päeva.

Eesti lastefilmid

KOGU PERE FILMISARI

Sellel neljapäeval, **10. oktoobril** ilmub Eesti parimate lastefilmide sarjas **Lembit Ulfsaki armastatud lastefilm**

„Lammaskas all paremas nurgas”

1 DVD
5,99 €
*1,60 € EKSPRESSI EEST

DVD on koos Eesti Ekspressiga müügil vaid nädal aega.

Müügikohad ja tellimine: film.ekspress.ee, film@ekspress.ee, tel 680 4444

EESTI EKSPRESS

EV 95

Väike sissetulek üüriturul m

Nappide sissetulekutega on Tallinnas üsna võimatu omaette koduväärilist elamispinda üürida.

Vilve Torn
vilve.torn@epl.ee

Valgamaalt aasta tagasi Tallinna tulnud 38-aastane Kadri Lember on üks paljudest, kes loobus töökoha nimel kodukoha harjumuspärasest elust.

Mulgi päritolu Lember ütleb talle omase huumoriga, et mõistis enda sõnul üsna kohe, et pealinna rammusad piimalehmad tema heaks niipea lüpsma ei hakka.

Esimene suur takistus oligi hea sissetulekuga töökoha leidmine ja Lember läks tööle miinimumpalgaga (320 eurot) müüjana. Sellele järgnes teine peavalu: üürikorteri leidmine.

„Ega alustuseks pole ju miinimumpalgaga töötamises midagi halba, kui kodukandis seegi võimalus puudub. Paraku seab väike sissetulek piirid elamispiinnale, sest üle saja euro sel juhul elamisele naljalt kulutada ei saa,” tõdeb Lember. Ja kuigi ta ei pooldanud oma eas ühikastiilis elu, ei jäänud tal lõpuks ikka muud üle, kui korterit tavaga kahasse üürida.

Kinnisvarabüroo Uus Maa analüütik Risto Vähi nendib, et alla saja euro jäävad üüripinnad on Tallinnas ikka väga pisikesed.

Esiti tulevad kõne alla üüritoad ühiskorterites, mis asuvad kesklinnast eemal. Toad on neis umbes 10–16 m² suurused ja varustatud elementaarse sisustusega. Tõsi, tualett, vannituba ja kööginurk

on sel juhul kõigile ühised. Teine võimalus on Vähi sõnul tüüpühiselamute toad. „Sõltuvalt hinnast võib see asuda nii renoveeritud majas kui ka hoones, kus elab igasugu rahvast. Selle variandi puhul on toad enamasti rahuldavas või heas seisukorras. Enamikul juhtudel on tualett ja pesemisvõimalus toas, kuid odavamatel variantidel Põhja-Tallinnas võib see olla ka koridoris ühine,” ütleb Vähi.

Tuba vanainimese juures

Vähi ei eita, et hea õnne korral on võimalik väheste raha eest üürida ka väiksemaid ühetoalisi kortereid, mille seisukord on rahuldav, kuid mööbel ja sanitehnika pärinevad Nõukogude ajast. Ent sellisel juhul lisanduvad juba ka kommu-

Kui Helsingi linnal on 41 500 üürikorteri, siis Tallinnal on neid kõigest 3800.

Õnne korral on võimalik väheste raha eest üürida väiksemaid ühetoalisi kortereid.

naalmaksud ja see kergitab ikkagi hinda.

Muidugi leiab alati ka pakumisi, kus vanem inimene üürib oma suurest korterist välja ühe toa. Sel juhul oodatakse tihti elanikuks just rahulikumat tudengit, aga olgem ausad: pole väga palju rahumeelseid õppureid, kes soovivad oma elu ilusamal ajal vabu päevi ja öhtuid võõra vanainimese seltsis mööda saata.

Turvafirmal G4S on oma töölistele ühiselamu, kuhu võetakse elama ka enamasti välismaalt pärit tudengeid. Ühiselamu ülem Kalev Põlluaas ütleb, et aasta läbi on 192-st ühiselamu kohast täidetud umbes 95% – olenevalt sellest, kas G4S-il on parajasti toimumas mõni ettevõttesisene koolitus, mille jaoks hoitakse alati mingi arv kohti vabana. Ühiselamu elanikkonnast moodustavadki suurema osa ettevõtete enda töötajad, kuid välisstudengite osatähtsus kasvab järk-järgult. Täna moodustavad välisstudengid 45% G4S-i ühiselamu üürnikest.

Õöks või paariks ühiselamuse kohta võttes tuleb tasuda 22 eurot öö eest, kuu maksub alates 152 eurost. Hinnad sisaldavad käibemaksu, kommuналkulusid (elekter, vesi, küte) ja interneti kasutamise võimalust.

Kahe voodikohaga toad on kahe-toalistes boksides. Mõlema toa elanikel tuleb jagada WC-d, duširuumi ja kööginurka, kus on pesumasin, elektripliit ja külmkapp.

Kinnisvarainvestori ja koolitaja Peeter Pärteli sõnul on väikse sissetulekuga perekonnad, tööturule äsja sisenenud noored ja üliõpilased tema põhilised Tallinna kliendid – kõik eespool nimetatud vajavad elamiseks võimalikult soodsat pinda. Üksikule üliõpilasele või äsja Tallinna tööle tulnud noorele, kes suudab tasuda üüri kuni 150 eurot + kõrvalkulud, on Pärteli kinnitusele võimalik

pakkuda ainult kesklinnast väljaspool asuvat ühiskasutuses oleva korteri tuba, mille üür algab 120 eurost 8 ruutmeetrise toa korral ja on kuni 160 eurot 17 ruutmeetrise toa puhul. Sellises on võimalik elada ka kahekesi, kui leidub hea sõber, kellega tuba jagada soovitakse.

„Meie pakutavad ühiskasutuses olevad korterid on täielikult renoveeritud ja sisustatud uue soodsama hinnaklassi mööbliga. Ainus ebamugavus on köögi, WC-de ja duširuumide jagamine teiste noortega,” ütleb Pärtel ja märgib, et neisse korteritesse võetakse üürnikeks üksnes kuni 30-aastaseid inimesi.

Noortele, kes soovivad korterit jagada, üüritakse alternatiivina ka kahetoalisi 40 m² kortereid, kus kulud algavad 260 eurost kuus + kõrvalkulud.

Seega ongi Pärteli sõnul praegu Tallinnas soodsaim see, kui jagatakse 17 m² tuba sõbraga ning tasutakse üüri 80 eurot kuus elaniku kohta + kõrvalkulud.

Kehv eluasemepoliitika

Eesti eluasemepoliitikat uurinud Soome teadlane Sampo Ruoppila on Eesti Päevalehele antud intervjuus öelnud, et Eesti eluasemeturg paistab ühe asja poolest silma kogu Euroopas. Selleks on fakt, et ligi 96% Eesti eluasemetest kuulub omanikele endile. Helsingis elab üürikorteris iga teine perekond ja Soome pealinna elamufondist viiendikku toetab avalik sektor.

Turu ülikoolis linnauurijana töötav Ruoppila lisab, et

Peeter Pärtel näitab ühiskasutuses olevaid kortereid, kus saab tuba üürida kahasse, et elamise eest vähem maksta.

Foto: Tiit Blaht

Suitsuandur polnud töökorras ligi neljandikus kodudes

Päästeskuse Lõuna piirkonna kontroll näitas, et 23% kodudest polnud suitsuandur töökorras või puudus üldse. Reid tehti kodudesse, kuhu paigaldati suitsuandurid mõni aasta tagasi projekti „Kodu tuleohutuks” käigus.

Kui andur oli korras 77% kodudest, siis 11% kodudest oli patarei tühi, 8% andur laest alla võetud ning 4% oli andur katki või puudus üldse.

Ka varasemad kontrollid on näidanud, et umbes neljandikus kodudest ei olnud andur töökorras, nt oli patarei tühaks saanud.

Päästeameti pressiesindaja Annika Koppel märgib, et tulekahjude statistikast on viimasel ajal hakanud joonistuma murettekitavad tendentsid. „Näiteks põhilise riskirühma ehk eakate kodudes leidub üha rohkem suitsuan-

dureid, mis pole tulekahju puhkemise ajal töökorras kas tühenenud või välja võetud patareide tõttu. Halvemal juhul võetakse patarei tühenemisest piiksudega märku andev andur laest üldse alla,” osutab ta. Tema sõnul võtavad anduri alla ka siseruumides suitsetavad inimesed.

„Sellised inimesed põlevad oma kodudesse ka kõige sagedamini sisse,” tõdeb Koppel „Sigaret näpu vahel jäädakse tukkuma, süttib tugitool, diivan, vaip ja tulekahjust annab märku alles naaberkorteris piiksuma hakkav suitsuandur.”

Üldiselt päästeamet kodudes anduri olemasolu ei kontrolli, küll vaadatakse kodusid, mis „Kodu tuleohutuks” projektiga omale anduri said. Kogu Eesti kontrolli tulemusel selguvad aasta lõpuks. **• Kristiina Viiron**

ASBESTIVABA ETERNIIT

KLASSIK L

1750 X 1130 mm / hall, punane, telliskivipunane, pruun, kirsipunane

KÜSI KAMPAANIAHINNAGA ETERNIITI KÕIKIDEST EHITUSKAUPLUSTEST ÜLE EESTI!

Vaata lähemalt www.eterniit.ee või helista 610 7914

Ängumaad ei anna

Eesti eluasemepoliitika pole majandusele kasulik ja takistab tööjõu mobiilsust. Kui maal asuva kortermaja elanik soovib lapsed kaasa võtta ja linna kolida, sest kodukandis tööd pole, saab ta oma kinnisvara eest tühise summa. Jääbki ainult kaks valikut: jääda maale edasi virelema või võõrsile tööle minna.

Äriidee

Seda, et Eesti eluasemeturg püsib sotsiaalset mobiilsust, on ette heitnud ka majandusliku koostöö ja arengu organisatsioon (OECD).

Ruoppila sõnul vajab Eesti väga avalikule sektorile kuuluvaid kortereid. Kui Helsingi linnal on 41 500 üürikorterit, siis Tallinnal kõigest 3800.

Õnneks on mõned ettevõtjad alustanud nende kitsaskohtade lahendamist. Näiteks hakkas varem ehitusjärelvalve ja projekteerimise korraldamisega tegelenud Kristo Tihvan ettevõtjaks ning asus soomlaste eeskujul üürimajasid rajama. 2010. aastal ostis ta investeerimise eesmärgil kesklinna kahekorruselise elumaja ja mõnda aega hiljem teisegi. Tihvan on veendunud, et üürimajade asutajaid tuleb lähitulevikus turule veelgi, sest nõudlus elamispinna üürimise järele kasvab pidevalt. ●

Parimatele korteriühistutele jagati tunnustust

Eesti korteriühistute liit kuulutas välja silmapaistvaimad korteriühistud, esimest korda anti parima juhi tiitel tervele juhatusale.

Parimaks korteriühistu juhiks 2013 tunnistati KÜ E. Vilde tee 123 juhatus, tiitliga „Ilus koduümbrus 2013” pärjati KÜ Kaarmaja ning edukaim renoveerimisprojekt 2013 oli KÜ Sõpruse 202 tervikrenoveerimine.

Eesti korteriühistute liidu juhatuse liige Urmas Mardi märkis, et parima juhi tiitel otsustati seekord anda kogu juhatusale, kuna tegemist on ühistu tervikliku juhtimisega. „Kolm inimest on ülesanded kollegiaalselt ära jaganud, on platsis nagu üks mees,” põhjendas Mardi, lisades, et Vilde tee 123 maja on ühtlasi ilusti korda tehtud.

Rannamõisa tee ääres asuva Kaarmaja ümbrust hinnati kõrgelt mitmekesise haljastuse tõttu. Kaarena ehitatud maja õu torkas silma sellega, et peale mänguväljaku ja ilutaimede olid majaelanikud koos lastega rajanud ka nn tarbeaia. Taimed on ka kenasti sildiga tähistatud, et oleks teada, millise liigiga on tegu. Mardi sõnul on tegu avara sisehooviga, mille tarvis majaelanikud ostsid arendajalt maad juurde – esialgu oli arendajal plaanis ehitada naab-

Edukaima renoveerimisprojekti tiitli saanud Sõpruse puistee 202.

russe veel üks maja. Edukaima renoveerimisprojekti tiitli saanud Sõpruse puistee 202 asuv üheksakorruseline kortermaja on renoveeritud komplekselt ja on ka muidu hea ehituskvaliteedi näide. Majal soojustati fassaadi, vahetati aknad ja tõsteti need soojustuskihti, paigaldati väljatõmbeventilatsioon väljatõmbeõhu soojuspumba ja värske õhu radiaatoritega.

Konkursist võttis osa 15 ühistut. Oma kandidatuuri seavad üles ühistud ise, selleks ei pea olema korteriühistute liidu liige. ●

Kristiina Viiron

Naudi hetke

Eesti juhtiva kinnisvarabüroo inimesed vahendavad Sinu kinnisvara kiirelt ja turvaliselt

Oktoobri- ja novembrikuus kinnisvara müüki andnud inimeste läheb loosi Canon EOS 1100D + 18-55 III Kit*

*Isainfo ja tingimused www.pindi.ee/kampaania

Pindi Kinnisvara
Tartu mnt 16, 10117 Tallinn
Tel: 610 3900 www.pindi.ee

a

ARVAMUS

VIKTOR JANUKOVÕTŠI PARADOKS

Poliitik, kes hiljuti lubas teha vene keelest [Ukraina] teise riigikeele ja kes ignoreerib küsimusi Ukraina identiteedist ja ajaloolisest mälust, võib ootamatult ajalukku minna riigijuhina, kes viis lõpule Ukrainas 20 aastat tagasi alustatud „mitme suuna“ poliitika ja sillutas Ukraina tee integreerimiseks Euroopaga.

LAURYNAS KASČIŪNAS (VEIDAS)

ARTIKLISARI valimiseelsest jõuvahekorraest Eesti eri paikades

Kuidas võita ja kuidas kaotada valimisi Haapsalus

Erakondade valimisluhadused Haapsalus on nagu leierkast, mille vänta keerates kostub sama lugu: toetame raudteeühenduse taastamist, teeme tänavaid korda... Ja siis veel tohutul hulgal punkte, millest suur osa on praeguse olukorra nentimine ja tõdemine, et asjad võiks olla teisiti. Valimised võidavad pigem erakond ja käilakuju, kes keervad vänta teistest jõulisemalt, mitte need, kellel on teine leierkast ja teine laul. Viimati nimetatut lihtsalt ei ole.

Nii rumalaid erakondi, kes õigeid lubadusi anda ei oskaks või ei teaks, mis valijatele meeldib, pole. Asi on pigem selles, kes on oskuslikum müügimees. Haapsalu valimisvõitluse puhul saab rääkida linnapeakandidaatide tegevusest. Linnapeakandidaadid on need, kes on andnud võitluse värvi ja on kõige rohkem enda taga oleva erakonna plaane tutvustanud. Erand on ehk Keskerakond, mille üks liige on end linnapeakandidaadist rohkem eksponeerinud ning toonud Haapsalule (ja endale) kuulsust, mille väärtus on kaheldav, aga mis kindlasti näitab müügimeheoskusi.

Mida nad on teinud?

Reformierakond on Haapsalus jõud, mis on alati arvestatav. Nende linnapeakandidaat (praegune linnapea) Urmas Sukles on end ümbritsenud tänavuse eduka kuurordisuve aupaistega ja mõneti on tal selles õigus. Kas rahulolu end õigustab, see selgub valimistel, kuid mugavus võib kätte maksta. Sukles võib väga valusalt libas-

tuda, sest on viimased neli aastat rinnal soojendanud madu, kellele on selle ajaga mürghambad suhu kasvanud. Ei oska seda teisiti kirjeldada kui just niimoodi, sest Keskerakond on koos Reformierakonnaga linnas võimul olles oma toetajaskonda jõuliselt kasvatanud ja enne valimisi näidanud, et nad pole just kõige tänulikumat kaasvalitsejad. Vabandust, teen teistele Keskerakonna nimekirjas kandideerijatele liiga, kuid ühe nende eestkõneleja viimased avaldused heidavad kõigile varju. Praegune volikogu esi-

Võidab erakond, kelle käilakuju keerab leierkasti vänta teistest jõulisemalt.

mees Jaanus Karilaid võitis hiljuti tähelepanu linlaste postkasti saadetud kirjaga, mille sisu valisid hea valimistava valvurid nädala „autahvile“. Karilaid tegi oma võimupartnerid nõukogudeaegsete parimate mallide järgi sõnastatud süüdistustega tükaks. Silma sai siniseks nii Keskerakonna eelmise võimuperioodi partner IRL kui ka praegune kaasvalitseja Reformierakond. Nii palju sappi polegi vist valimiseelsel perioodil Haapsalu linna ajaloos pritsitud.

Sukles võib libastuda, sest on viimased neli aastat oma rinnal madu soojendanud.

IRL-i lükkas Reformierakond aga pärast valimisi võimult kõrvale ja valis partneriks Keskerakonna, sest valimisedu võimaldas valida, keda võtta või keda jätta. IRL-i poliitikud olid solvunud. Tundub, et solvumisest pole üle saadud, sest viimasel ajal on Haapsalu volikogus toimuv Keskerakonna ja Reformierakonna ühemehešõu – IRL ja sotsid lasuvad peaaegu ilma igasuguse kriitikata linnavalitsusel oma plaane teostada. Ega oposi-

sioon saagi kindlalt enamuses olevat koalitsiooni kõigutada, aga täielikku huvikaotust pole ka ilus vaadata. Kui isegi valimiste eel lastakse oponentidel täispuurjes seilata, siis miks peaks valija opositsiooni poolt hääletama ja eeldama, et nad hakkavad lõpuks valijate nimel tööle?

Võimulolijate senise tegevuse puudustele viidates saab küll oma seisukohti valijale selgitada ja linna tulevikust IRL-ilikku pilti joonistada, aga see jääb uduseks, sest taga pole juba olnud tegusid. Kui IRL-il oleks sotsidega mingi nii originaalne ja suur plaan, mis valijatele niipalju meeldiks, et võtaks nad õnnest niutsuma, siis ehk juhtuks ime, aga muidu ei ole IRL-il valimisvõitu loota.

Avalik petmine

Opositsioonis olevad sotsiaaldemokraadid on Haapsalus üsna samasuguse üldmuljega nagu terves Eestis. Midagi konkreetset nende ideede ja isikute vastu polegi öelda, aga midagi kindlat, miks just neid peaks valima, justkui ka pole. Ja nende üldine suhtumine (mitte ainult Haapsalus), et linnapea tuleks valida konkursiga, toob neile pigem kahju. Sel moel on nad juba eos hunniku hääli teistele erakondadele ära andnud. Linnapeakandidaatide valimiseelsest võitlusest ja erakonna ideede tutvustamisest on nad end sellega kõrvale lükanud.

Kui sotsid arvavad, et linnapea tuleks valida konkursiga ja sellele kohale võib saada kes tahes, siis valija ei tea enne valimisi, kes sotside valimisvõidu korral linna juhtima hakkab, ja see on laiemalt võttes valija petmine. Demokraatia on tore, aga liiale ei maksa ka minna. Linnapeal on väga suur voli muuta linna oma nägu ja valija tahab teada, milline see nägu on. Kui sotsid arvavad, et linnal saab olla Sotsiaaldemokraatliku Erakonna nägu, mitte isiku nägu, siis nad eksivad. ●

SUUR POOLA VÄLIARÄNNE

Välismaal elavate poolakate arv kasvas mullu kolmandat aastat järjest, 2012. aastal lahkus riigist veel 70 000 inimest ja aasta lõpus elas välismaal 2,13 miljonit poolakat. Kõige suurem on välismaale läinute osakaal 25–35-aastaste seas – 10,6%.

RZECZPOSPOLITA

KELLELE ANNETADA RAHA?

Paljud tublid Eesti elu edendavad inimesed on meie toetust väärt rohkem kui päriselust tihiti kaugenenud erakonnad.

AADU LUUKASE SA NÕUKOGU ESIMEES
INDREK LUUKAS (ÄRIPÄEV)

RIIGIKOGU esimees lähtub 19. sajandi ksenofoobia tavadest

Ene Ergma kosmoseodüsseia

Raimo Poom

välisuudiste juht

ja rahva esindajad, mitte teiste riikide poliitikud,” seisis Ergma lakoonilises vastuses.

See on vapustav. Alustada tasub lihtsast asjast, et Eesti on juba mõnda aega kuulunud Euroopa Liitu ja Soo-

Riigikogu peaks lausa haarama võimalusest küsitleda meie partnerriikide esindajaid.

me pole lihtsalt meie põhjanaaber, vaid on ka kaasteeline sellesamas unioonis. Näiteks käivad Eesti ministrid praktiliselt igal nädalal EL-i ministrite nõukogude kohtumistel, kus arutatakse kõigi meie eluvaldkondade probleeme. Teiste riikide ministrid osalevad aktiivselt koguni debattides seadusandluse üle, mis Eestis hiljem kehtima hakkab!

Ei tasu vist mainidagi, et riigikogu väliskomisjonis või riigikaitsekomisjonis on käinud „võõrriikide“ Tallinnas resideerivad suursaadikud meid puudutavate rahvusvaheliste küsimuste üle arutlemas.

Krista Kiuru keelamine

Riigikogu juhatus ei saa vist aru, millise 21. sajandi Eestise mitesobiva ja selgelt ksenofoobia käitumisega on „Krista Kiuru keelamisoperatsiooni“ näol tegu. Arvestades meie kuulumist EL-i, NATO-sse, OECD-sse ja mujale, peaks riigikogu lausa haarama võimalusest küsitleda ja kuulata meie partnerite esindajaid, sest nende seisukohad puutuvad meisse.

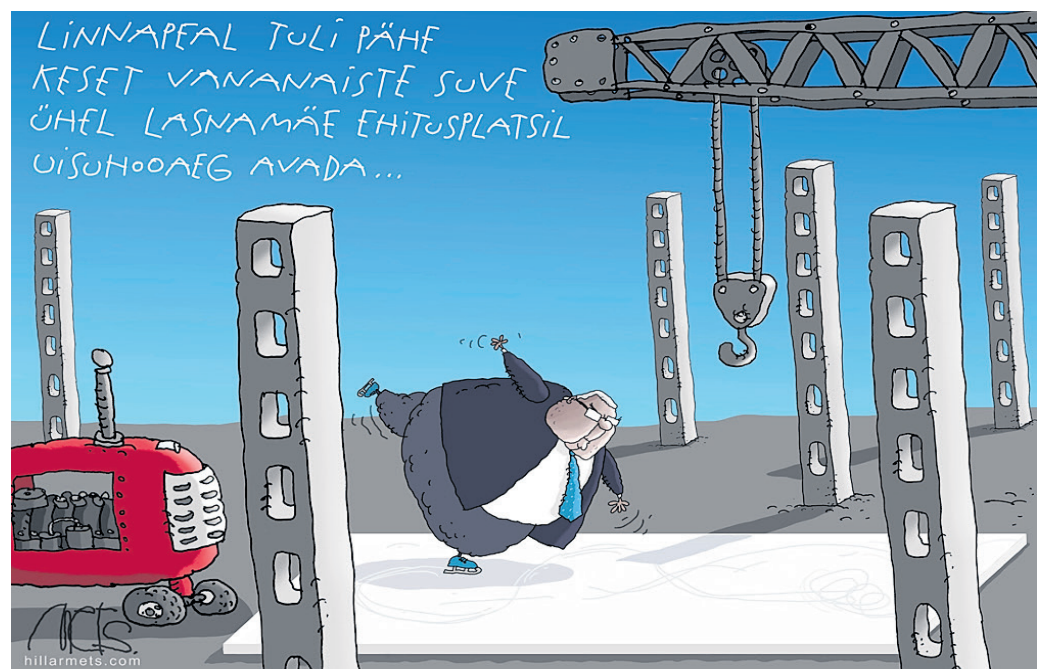
Siinkohal jätkaks kõrva-

le juriidilise arutelu selle üle, kas riigikogu esimees ja juhatus üldse saavad ühele fraktsioonile dikteerida, keda nad tohivad oma algatatud debatis esinema paluda või mitte (ka siin on argumendid läbivalt sotside kasuks). Meenutan hoopis enda tehtud intervjuud Ergma-ga mullu märtsist, kus riigikogu esimees kordi ja kordi rõhutas, et spikritoolilt puudub tal voli saalis toimuvasse sekkuda. Kui peaminister rääkis pühas rahva esindajate saalis seemnetest ja fooliummütsidest, vaiks Ergma kui sukk.

Sel aastal on antud kaasuse näol tegemist juba teise korraga, kus riigikogu juhatuses enamust omava Ergma ja Reformierakonna Laine Randjärve koostöö opositsioonile sisse sõidab. Mäletatavasti vusserdati juriidiliselt kahtlaste meetoditega väikese töövõidu kallal, mille opositsioon põhikooli ja gümnaasiumiseaduse õoistungi ajal saavutas, kui koalitsioonisaadikud tukkusid.

Teame, kui kibedalt praegu Reformierakond ja peaminister Andrus Ansip kurdavad prokuratuuri selektiivsuse pärast. Soovitus koalitsioonile ja eriti Reformierakonnale: võtke kiiremas korras Ergma tegevusega midagi ette ja lõpetage tema äärmiselt kaheldava väärtusega poliitiline kosmoseodüsseia riigikogus. Vastasel korral ärge kurtke, kui järgmise riigikogu võimalik Sotsiaaldemokraatliku Erakonna ja Keskerakonna domineeritud juhatus teie suuksed esinduskogu saalis sama üleolevalt sulgeb. ●

HILLAR METSA METSIK MAAILM

S
SPORT

ZOPP KAOTAS AVARINGIS

Jürgen Zopp (ATP 302.) kaotas tenniseturniiril Rennes'is avaringis 2 : 6, 7 : 6, 3 : 6 samuti kvalifikatsioonist alustanud 19-aastasele belglasele Kimmer Coppejansile (289.). **EPL**

TARVAS ALUSTAS BALTI LIIGAT VÕIDUGA

Rakvere Tarvas alistas eile Balti liigas koduväljakul Läti Jēkabpils meeskonna haaravas lõpuminutide duellis 74 : 73, ka esimese poolaja järel oli Tarva edu ühepunktiline. Rakvere mees-

konnale tõi võidu Kristo Saage 32 sekundit enne mängu lõppu sooritatud kolmepunktivise. Pärnu korvpalliklubi kaotas Šiauliaile 56 : 87, pärnakate edukaim oli Janis Vahter 16 punktiga. **EPL**

Täna Delfi TV-s

● Algusega kell 18.30 Delfi TV-s otseülekanne korvpalli Balti liiga kohtumiselt Riia Barons kvartals–Tartu Ülikool Rock.

DELFI SPORT

Naiste ja meeste klubide teenistust jalgpalli Meistrite liigas võrrelda ei saa

Pärnu jalgpalliklubi peab täna ajaloolise mängu: eestlaste debüüdi naiste jalgpalli Meistrite liigas.

Aet Süvari
aet@epl.ee

Kuidas võrrelda üheksat miljonit kahekümne tuhandega? Ega ei saagi võrrelda. Aga just sellise, 450 korda väiksema summa saab pangakontole naiste Meistrite liigas 32 parima sekka jõudnud jalgpalliklubi võrreldes summaga, mis antakse meeste Meistrite liiga alagrupifaasi jõudnud klubile.

Juba täna saab Eestis näha täiesti erakordset jalgpallimängu. Eesti viimaste aastate parim naisteklubi Pärnu JK kohtub Meistrite liiga matšis valitseva meistri Wolfsburgiga. Erakordne on see mäng juba üksnes selle poolest, et ükski Eesti klubi pole varem iial

siinjuures tuleks ka mainida, et iga alagrupis saadud võidu eest panevad meeste klubid tasku veel miljon eurot ja iga viik toob pool miljonit lisaraha. Naised seevastu ei teeni mängude pealt kokkuvõttes sentigi, sest 20 000 euroga tuleb korraldada nii kodukohutamine kui ka reis võõrsilmängule. Auhinnaraha on ette nähtud ainult veerandfinaalidest alates ning ka neid ei saa meeste omadega võrrelda.

Kust tuleb raha?

Muidugi, ega UEFA ei võta raha niisama tagataskust. Vajalikud summad aetakse kokku reklaamirahast ja muidugi TV-ülekandetasudest. Kuna Meistrite liiga vaadatavus on suur, võib UEFA küsida telekanalitelt ka üüratuid summasid. Näiteks ainuüksi Suurbritannias, kus Meistrite liiga matšid on jagatud Sky Sportsi ja ITV vahel, maksis ülekandeõigus 2011. aastal 475 miljonit eurot. Naiste Meistrite liiga õigused kuuluvad aga Eurospor- di kanalile, mis keskendub peamiselt tiitlikaitsja Wolfsburgi ja teise Saksa naisteklubi Potsdami klubide kodumängudele ja üksikutele kohtumistele võõrsil – nagu ka tänane matš Pärnu JK-ga.

Vaatajahulga võrdlemine on aga jälle natuke nagu summade kõrvutamise, kuigi kaugeltki mitte nii drastiline. Kui meeste 2013. aasta

Pärnu naiskond treenis eile enne mängu maailma ühe parima klubi Wolfsburgi vastu isukalt, kuid milline on naiskondade tasemevahe, ei osanud veel keegi ennustada.

Foto: Rauno Volmar

Auhinnaraha on naiste Meistrite liigas ette nähtud alates veerandfinaalidest.

gi Meistrite liigas nii kaugelge pääsenud. Nagu näitas ka eespool toodud võrdlus, ei kannata naiste Meistrite liiga oma mastaapidel võrdlust meeste omaga välja. Ülaltoodud summa samas faasis mängimise eest on naistel 20 000 eurot võrreldes meeste klubidele maksitava 8,6 miljoni euroga, kuid

finaali Dortmundi Borussia ja Müncheneri Bayerni vahel jälgis otsust lõpuni üle 150 miljoni vaataja, siis 2013. aasta naiste finaali Wolfsburgi ja Lyoni Olympique'i vahel jälgis Eurospordist 7,8 miljonit silmapaari.

Naiste Meistrite liigat on mängitud 12 aastat. Selle aja jooksul on olnud edukaimad Saksa klubid, kelle nimel on seitse võitu. ●

Kui tõsiselt võtab Wolfsburg Pärnut?

Pärnu JK naiskond treenis eile peatreener Jüri Saare sõnul silmade särades. Paraku pidid nad läbi ajama ilma oma staarmängija Anastassia Morkovkina, keda tööandja treeninguks vabaks ei lasknud. Mängul on ta küll Saare sõnul kindlasti kohal,

kuid tippvormist on ta terviseprobleemide tõttu veel kaugel.

Kuna Pärnu pole mänginud sellist masti naiskonna vastu, ei oska Saar ka resultaati ennustada. „Kui tõsiselt nad meid võtavad, kui suur meie mänguline vahe on – ei tea,” nentis ta.

Wolfsburgi peatreener Ralf Kellermann tunnistas, et kuigi Pärnu klubi saavutus nende omadega võrrelda ei anna, nad vastast ei alahinda. „Me oleme selleks mänguks valmistunud 100% tõsiselt ja professionaalselt,” rääkis peatreener.

Spordi asekantsleri konkursil osutus edukaks Tõnu Seil

Seil tahab asekantslerina edasi töötades parandada eeskätt treenerite ja noortesporti olukorda.

Andrus Nilk
andrus.nilk@epl.ee

Peale alates 2008. aastast kultuuriministeeriumis spordi asekantslerina ja enne seda viis aastat spordiosakonna juhatajana töötanud Tõnu Seili kandideeris sellesse ametisse veel kolm inimest, kelle nimesid ei soovinud riigikantsleil andmekaitse seadusele viidates avalikustada.

Teises voorus tuleb Tõnu Seilil vestelda tippjuhtide valiku komisjoni liikmetega, lahen-

dada mõningad ülesanded ja teha psühhomeetrilisi teste. Seejärel esitab komisjon Seili kultuuriminister Rein Langile spordi asekantsleri ametisse

Peale Tõnu Seili kandideeris spordi asekantsleri kohale veel kolm inimest.

kinnitamiseks. Tõenäosus, et ta ei jätkata töötamist spordi asekantsleri ametikohal, on väike. Seil ütles, et tahab juba alustatud tegevusi jätkata ja anda spordi probleemsete ülesannete lahendamisel endast parim.

„Järgmise aasta lõpuks peab valmis olema Eesti spordi arengustrateegia aastani 2020, milles püstitame ka uusi eesmärgid,” ütles Seil. „Jätkuvalt tuleb tegeleda treenerite olukorra parandamisega ja noortesporti arendamisega, milles näen kultuuriministeeriumil juhtivat rolli.”

Head suhted EOK-ga

Üks Seili trumpe on hea läbisaamine olümpiakomitee presidendi Neinar Seli ja peasekretär Siim Suklesega, kes oli kultuuriministeeriumi kantslerina tema otsene juht.

„Eesti on õhuke riik, suudame kiiresti probleeme lahendada ja kokkuleppele jõuda,” rääkis Seil. „Näi-

teks viimati oleme koos Eesti olümpiakomitee esindajatega välja töötanud avaliku sektori spordiorganisatsioonidele toetuse eraldamise detailse ja tõendatud kriteeriumidele tugineva kava.”

Seili kogemustepagasis on ka Eesti esindamine Euroopa Liidu spordi töörühmades.

„Üheks suuremaks saavutuseks enda ametisoleku ajal pean riikliku liikumisharastuse programmi elluviimist,” tõdes spordi asekantsler. „Kümne aasta jooksul on kõikides maakondades koostöös riigiga rajatud vajalikke spordirajatisi ja tervisespordikeskusi, mis kindlasti on inimeste liikuma ja sportima kutsumisel kaasa aidanud.” ●

Foto: Ilmar Saabas

Tõnu Seil ilmselt jätkab tööd spordi asekantslerina.

Tutvus aitas Sergei Pareiko tagasi Venemaa kõrgliigasse

Sergei Pareiko avaldab, et Nižni Novgorodi Volgasse aitas ta isiklik tutvus klubi väravavahtide treeneriga.

Andres Vaher
andres.vaher@epl.ee

Eesti jalgpallikoondise raudvara, 36-aastane Sergei Pareiko on eluga rahul. Rahul, sest leidis pärast Krakówi Wislast lahkumist ja pikki otsinguid korraliku töökoha Venemaa kõrgliigas: klubi, mille areng on tema sõnul tajutav.

„Ma ei vahetanud klubi esimest korda. Samuti pole Volga mu esimene meeskond Venemaa kõrgliigas,” meenutab endine Volgogradi Rotori ja Tomski Tomi puurilukk. „Kogemus igas mõttes aitab mind. Tunnen end uues keskkonnas kui kala vees.”

Volga mäng algab kaitsest

Pareiko ütleb: „Variante oli teisi, aga valikul sai otsustavaks isiklik tutvus Volga väravavahtide treeneriga (Aleksandr Gutejev – toim). Võtsin ise temaga ühendust ja sealt kõik algas. Varsti tuli ka pakkumine. Peatreeneriga (Juri Kalitvitsev – toim) ma enne saabumist eraldi ei rääkinudki. Polnud erilist põhjust.”

Eesti jalgpallikoondise väravavaht Sergei Pareiko on Nižni Novgorodi Volga väravas ennast mõnusalt sisse seadnud, kuid on valmis ka võitluseks.

Foto: RIA Novosti/Scanpix

Pareiko tunneb Venemaa jalgpallielu läbi ja lõhki ning oskab seega üsna täpselt ette aimata, mis teda ees ootab.

„Kui suurklubides on kõikjal kindel esinumber, siis väiksemates vahetatakse väravavahte vastavalt tule-

mustele sageli,” sõnastas ta idanaabri vutiklubides valitseva rusikareegli. „Nii pole ka mina kordagi mõelnud, et see koht jääb igavesti mulle. Iga mäng ja trenn tuleb võidelda ja end tõestada. Seni on õnnestunud.”

Pareikol on kirjas viis mängu – kaks võitu, kolm kaotust – ja vähemalt esialgu pole Kalitvitsev nooremaid kolleege tema asemel lahingusse lubanud. Volga on pärast 12 voo-ru tihedas tabelis 16 meeskonna hulgas 11. kohal.

Sõna „kogemus” käib Pareiko jutust mitu korda läbi. „Meie mäng algab kaitsest. Taga peab olema kindlus, alles siis tuleb kõik ülejäänud. Minu kui kogenud väravavahti roll kindluse chitamis on suur.”

Palgaprobleeme Volga klubis pole, keskenduda saab ainult jalgpallile.

Kui nii Volgogradi Rotoris kui Tomski Tomis pallides pidi ta sageli finantsprobleemidega kokku puutuma, siis Nižni Novgorodi Volga kohta lausub Pareiko: „Tundub, et sattusin sinna väga heal ja põneval ajal. 2018. aasta MM-finaaltur- niiri üheks korraldajalinnaks saamine on andnud ka meie klubi arengule tohutu tõu- ke. Uue staadioni (mahutab 45 000 pealtvaatajat – toim) ehitus, uued inimesed klubis – märgid on lootustandvad. Palgaprobleeme pole, keskendu- da saab ainult jalgpallile. Ka terve Vene liiga muutub järjest tugevamaks.”

Vaata Delfist ka videointerv- juud Sergei Pareikoga, kus ta rää- gib reedel toimuvast MM-valik- mängust Eesti–Türgi. ●

Aukohus soovitas Sõbrale noomituse esitada

Korvpalliliidu aukohtu liik- med Eesti Päevalehele enda otsust ei kommenteerinud. Kuid Sõbra karistamine nii U-20 Eesti koondise mängija- te kui ka teiste treenerite vas- tu ebatsensuursete väljendite kasutamise pärast näib loo- gilisena.

Eile kuulas aukohus Sõbra selgitusi korvpalliliidu juhatu- sele saadetud U-20 Eesti koon- dise viie mängija ja treenerite liidu kirjade kohta. Eetikakoo- deksi järgi oli aukohtul võima- lik valida kolme karistusemä- ra vahel: teha Sõbrale hoiatus, esitada juhatusele noomituse ettepanek või peatada tema lit- sents. Hoiatuse võib aukohus ise määrata, ülejäänud kahe määratud karistuse kinnita- mise õigus on juhatusel.

Sõber vabandas esmas- päeval ETV-le antud interv- juus tema juhendamisel U-20 koondises mänginud Tyco Rapla korvpallurite Rait-Riivo Laane, Rauno Nurgeri, Mar- tin Paasoja ja Martin Jurtomi ning sügisel samasse meeskon- da läinud endise Rakvere Tar- va liikme Oliver Metsalu ees. Nii Laane kui ka meeskonna esindaja Jaak Karp ütlesid, et ei soovi enne korvpalliliidu juhatuse otsust midagi kom- menteerida. ● EPL

Karavan 30

KÜLALISESINEJAD:
ROSANNA LINTS JA
ALEN VEZIKO

MA
OLEN
NOOR!

07.11 KELL 19 TÜRİ KULTUURIKESKUS
08.11 KELL 19 MOOSTE FOLGIKODA
09.11 KELL 19 VALGA KULTUURIKESKUS
10.11 KELL 19 VILJANDI PÄRIMUSMUUSIKA AIT
12.11 KELL 19 JÕHVI KONTSERDIMAJA
13.11 KELL 19 TARTU VANEMUISE KONTSERDIMAJA
14.11 KELL 19 PÄRNU KONTSERDIMAJA
15.11 KELL 19 RAKVERE SPORDIHALL
16.11 KELL 19 HAAPSALU KULTUURIKESKUS
17.11 KELL 19 TALLINN SALME KULTUURIKESKUS

PILETID ALATES 12 € EELMÜÜGIS PILETILEVI JA PILETIMAAILMA MÜÜGIPUNKTIDES.

+372 505 9625, +372 551 0038 WWW.KONTSEKORRALDUS.EE

KESKKONNAAMET

Loodusobjektide kaitse alla võtmise teade Keskkonnaamet teatab:

jätkub keskkonnaministri 14. detsembri 2010. a käskkirjaga nr 1828 algatatud määruse „Kihnu laidude looduskaitseala kaitse-eeskirja” ja keskkonnaministri 05. aprilli 2011. a käskkirjaga nr 486 algatatud määruse „Sorgu looduskaitseala kaitse-eeskirja” menetlus.

Kihnu laidude looduskaitseala kaitse-eeskirja eelnõu avalik väljapanek toimus 21. märtsist 18. aprillini 2011. aastal Keskkonnaameti Pärnu-Viljandi regiooni Pärnu kontoris ning Kihnu ja Tõstamaa vallavalitsustes. Sorgu looduskaitseala kaitse-eeskirja avalik väljapanek toimus 23. maist 17. juulini 2011. aastal Keskkonnaameti Pärnu-Viljandi regiooni Pärnu kontoris ning Kihnu ja Tõstamaa vallavalitsustes.

Nimetatud määruste menetlus peatus seoses looduskaitseseaduse muudatusega. Seoses loo- duskaitseseaduse muudatuse jõustumisega 01.06.2013 jätkub nimetatud määruste kaitse-ees- kirja eelnõude menetlus. Menetluse jätkumisega ei kaasne muudatusi kaitseeeskirjade, tsonee- ringute ja kaitsealade piiride osas. Esimese avalikustamise järgselt ei ole eelnõusid sisuliselt muudetud.

Kaitse-eeskirja eelnõude, seletuskirjade, ekspertiiside ja kaardimaterjalidega on veelkord või- malik tutvuda avaliku väljapaneku ajal 10.10.2013 – 25.10.2013 Keskkonnaameti Pärnu-Viljandi regiooni Pärnu kontoris ning Kihnu ja Tõstamaa vallavalitsustes.

Oma vastuväited ja parandusettepanekud kaitse-eeskirja eelnõude kohta palume esitada kir- jalikult Keskkonnaameti Pärnu-Viljandi regioonile (karel.kask@keskkonnaamet.ee või Roheli- ne 64, Pärnu 80010) hiljemalt 25.10.2013.

Vastavalt looduskaitseseaduse § 9 lõike 4 punktile 3 teeme ettepaneku arutada asju ilma ava- liku aruteluta. Vastava ettepanekuta avalikku arutelu ei korraldata.

Kui selleks tähtjaks ei ole parandusettepanekuid või vastuväiteid esitatud, arvestame, et vastu- väited puuduvad. Pärast avalikustamist esitatakse eelnõud orienteeruvalt jaanuaris 2014. aas- tal ministeeriumitevahelisele kooskõlastamisele. Määrused jõustuvad eeldatavasti veebruaris 2014. aastal.

Kaitseala moodustamise ja kaitse-eeskirja koostamise menetlust viib läbi Keskkonnaamet.

Lisainfo: Karel Kask, karel.kask@keskkonnaamet.ee

kuulutus.lehed.ee

Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam. Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu – kõik ühest kohast! Reakuulutusi saab anda internetis aadressil **kuulutus.lehed.ee**, e-postiga **anni.koppel@lehed.ee** ning kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Info telefonil 680 4506.

THE MET: LIVE IN HD

LISASEANSID KINODES:

Coca-Cola Plaza (Tallinn),
Ekraan (Tartu)
Astri (Narva)

PILETID JUBA MÜÜGIL!

Piletid ja info: www.forumcinemas.ee/ooper

The MET: Live in HD sarja suurtoetaja
The Neubauer Family Foundation

Rahvusvaheline suursponsor
Bloomberg

HD ülekannet toetab
Toll Brothers
America's Luxury Home Builder

Pjotr Tšaikovski
**JEVGENI
ONEGIN**

**14. OKTOOBRI
KELL 19.00**

The Met
ropolitan
Opera **HD
LIVE**

JUST NAGU FILMIS

Sellel laupäeval, **12. oktoobril** selgitab enesetapu tegelikku põhjust

KOMISSAR MAIGRET!

Georges Simenon "Saint-Pholien kiriku poodu"

Üks saladuslik ja närvitsev reisija jääb Saksa-Hollandi lähedal raudteejaamas ilma oma kohvrist ning laseb ennast Bremenisse jõudes maha. Komissar Maigret'l, kes seda enesetappu läbi lukuaugu pealt näeb, tuleb nüüd välja selgitada, mis õigupoolest toimus ning kes oli too salapärase reisija. Varsti saab selgeks, et ta ei olnud üldse sama inimene, kelle pass tal taskus oli, ning loo juhtniidid näivad viivat hoopis Prantsusmaale.

Belgia kirjanik Georges Simenon (1903–1989) on kirjutanud Maigret'st 75 romaani ja 28 lühijuttu, millest omakorda on tehtud terve hulk filme, telesarju ja kuuldemänge. Maigret ilmus esimest korda lugejate ette 1930. aastal, kui Simenon oli Prantsusmaale elama asunud, ning käesolevat raamatut peetakse üheks parimaks Maigret' looks. Simenoni väljamõeldud komissari populaarsus oli nii suur, et Maigret'le on püstitatud koguni ausammas!

Uskudes, et tihti peituvad kuritegude juured pigem ühiskonnas kui inimloomuse rikutuses, on Simenon oma inimlike raamatutegelastega suureks eeskujuks paljudele hilisematele autoritele.

Raamat on koos laupäevalehaga LP müügil **vaid nädal aega!**

MÜÜGIKOHAD JA TELLIMINE: raamat.epl.ee, raamatud@epl.ee, tel 680 4444

MAAILMA
KRIMIKLASSIKA

**TALLINNA
KREMATOORIUM**

Lahkunu transport
krematooriumisse ööpäeva-
ringselt kogu Eesti piires.
Tuhastamismatus
soodsaima hinnaga.
Kõik matuseteenused.
KAKS KABELIT.
Suurim urnivalik Eestis.
Tel 623 8808 24h
www.krematoorium.ee

**AEG
KAUBELDA!**

Holmes & Meyers
kutsub metsaomanikke
läbi rääkima metsas
planeeritavate raiete üle.

Ostame kasvava metsa raietõigust.
Pakkuda võib lageraidest
harvenduseni.
ERIPAKKUMINE! Pakume kasvava
lepiku eest head hinda.
Lõhutud küttepuid
müük, tellimine: tel 600 5323
HOLMES & MEYERS
Metsasöbralik ettevõtmine
tel 5553 3064, 5554 0620
e-post info@holmesmeyers.eu

Kirjanike Maja

Kirjanike Maja musta
laega saalis, Harju 1, Tallinn
9. oktoober Kirjanike Majas

**SELLE ILMA
KÕLAKOJAS**

Helvi Jürisson 85
Helvi Jürisson esitleb luulekogu
"Selle ilma kõlakojas".
Temaga vestleb elust ja luulest
tütar Kerttu Soans.
Musitseerib Robert Jürjendal.

Info telefonidel 6 276 410 ja 6 276 412
Pilet 2.-, (ül)õpilastele ja pensionäridele 1.-
Toetab Kultuurkapital

**LASTEHOMMIK
„ON ÜKS...”**
Tallinna Kirjanike Majas
12.oktoobril kell 11.00

**KÜLAS ON
lastekirjanik
KÄTLIN VAINOLA**

pääse 1 euro
alates 5. eluaastast
www.ekl.ee, 6 276 412

**TALLINNA
LINNATEATER**

EESTI FILMI LAULUD
23., 25. novembril 19.00

**MAAILMALE NÄHTAMATUD
PISARAD**
14., 29. oktoobril 19.00

Kassa: 66 50 800
www.linnateater.ee

**EESTI AJALEHTEDE LIIT
E A L L**

ÄRIPÄEV
(9. oktoober 1989)

Eesti Ajalehdede Liit

Kuula, palun! 12

28. oktoobril kell 19.00 Tartus Vanemuise suures majas

4. novembril kell 19.00 Tallinnas Vene Kultuurikeskuses

Eesti näitlejad ja Ivo Linna laulavad Maarja küla heaks

laule Ivo Linna repertuaarist

Esinejaid saadab bänd

Antti Kammiste juhatusel.

Piletid müügil Piletilevi ja Piletimaailma müügipunktides üle Eesti

www.maarakyla.ee

Kontserdiga kogutud toetussumma aitab ehitada Maarja külla aiandusmaja!

MAARJA KÜLA

Clockwork

Tartu

20. aastat CASINO OLYMPIC

SAALIK

Greif

FAU

D LFI

ATLANTIS

JCDecaux

Eesti Ekspress

Eesti Päevaleht

Danske Bank

New Standards

12.09-26.10

15. oktoober 19.00 Kumu auditorium

IMPROGALA

Han Bennink (Holland),
Jaak Sooäär, Laura Põldvere,
improansambel Häikijad,
Postinstrumentum

Piletid hinnaga 12.- ja 9.- Piletilevi müügipunktidest ja internetis www.piletilevi.ee. Jazzkaare info 666 0030 ja piletid@jazzkaar.ee.

KAFO **ERGO** **Eesti Päevaleht** www.jazzkaar.ee

EESTI VÄHILIIDU HEATEGEVUSKONTSERT

24. okt
Kell 19.00
Tallinna Jaani Kirik

Unistused elavad

Oliver Kuusik (RO Estonia)
Nele-Liis Vaiksoo
Annika Lumi (Sibeliuse Akadeemia)
Uku Suviste
Rosanna Lints
Norman Salumäe

Otsakooli sümfooniaorkester
Dirigent Kaspar Mänd
Kunstnik Margè Martin

Piletid Piletilevis

EESTI VÄHILIIDU SUURSponsorid

TÄNAME

Roche **NOVARTIS ONCOLOGY** **Swedbank** **AVON** **Geisha** **LINDEX** **ERR** **3** **KUMU** **Eesti Päevaleht** **TRINITY** **Kodutohter** **PILETILEVI**

Laen

• **Laen kinnisvara tagatisel.**
AS A&O LaenuGrupp. Tartu mnt 29
Tln. 648 6083 www.aolaenu.ee.
Tutvuge tingimustega, konsulteerige
asjatundjatega.

Rent

• **Üürin omanikult korteri Tallinnas.**
Tel 508 9052.

Tervis

• **Parapsühholoog Ž. Stepanjan**
aitab alkoholi- ja nikotiinisõltuvuse,
ülekaalususe, radikuliidi ja stressi
puhul. Konsultatsioon. Tel 5858 8910.

Teenused

• **KAARDID ENNUSTAVAD** Tel 900 1727
24 h, h 1,09 €/min www.ennustus.ee

Müük

• **Müüa lõhutud küttepuid.**
Tel 509 2933.

Teated

• **Teade projekteerimistingimuste väljastamisest**
AS EG Võrguteenus on pöördunud Saku Vallavalitsuse poole taotlusega Maie kinnistule, katastritunnus 71801:001:0192 sundvalduse seadmiseks AS EG Võrguteenus kasuks. Taotleja kinnitab, et kuulub asjaõigusseaduse § 158¹ lõikes 1 nimetatud isikute hulka. Sundvalduse seadmise eesmärgiks on talumiskohustuse kehtestamine Eesti-Soome gaasitrasside ühenduse loomiseks rajatava D-kategooria maagaasitorustiku ehitamiseks vajalikus ulatuses. Saku Vallavalitsuse 17.07.2012.a korraldusega nr 638 on väljastatud HeatConsult OÜ-le projekteerimistingimused Saku vallas gaasitrassi rajamise ehitusprojekti koostamiseks. Projektiga nähakse ette Kiili-Paldiski D-kategooria gaasitorustiku rajamine Saku valla territooriumil. Nimetatud projekteerimistingimuste elluviimisega kaasneb asjaõigusseaduse § 158¹ ettenähtud talumiskohustuse tekkimine. Kinnisasja sundvõõrandamise seaduse § 46³ lõike 3 alusel on kinnisasja omanikul õigus käesoleva teate avaldamisest arvates nelja nädala jooksul esitada Saku Vallavalitsusele oma arvamus ja vastuväited.

TMS

Tallinna Metsaomanike Selts korraldab
10.oktoobril kell 18.00
Tallinnas, Pühavaimu 6
rühmanõustamise

Nõuded toetavatele metsatöödele (Meede 1.5) ja tööde kvaliteedi hindamine.

Lektor Gunnar Reinapu
Erametsakeskusest

Toetusdokumentide täitmise info ja eelregistreerimine
annekaljuv@gmail.com,
tel 56 217695

Üritus on tasuta!

Südamlik kaastunne Virve Shcasminile

VENNA

kaotuse puhul

Töökaaslased Helainist

Avaldame sügavat kaastunnet Reijo Müürisepale

ISA

surma puhul

AS Saku Metall Uksetehas kollektiiv

Avaldame sügavat kaastunnet abikaasa

ALEKSANDER TSIRIHHOVI

kaotuse puhul

Kolleegid TKGst

Mälestame head klassivenda ja tunne me kaasa lahkunu lähedastele

TÖNU LIEVER

XX keskkooli XX lennu XI c

Mälestame kallist klassivenda

ROBERT HERMANIT

Südamlik kaastunne lähedastele

Klassikaaslased ja klassijuhataja Tallinna 43. Keskkoolist

Avaldame kaastunnet Kalle Rebasele

EMA

surma puhul

Politsei- ja Piirivalveameti piirivalveosakonna merevalvebüroo

Mälestame armast tennisekaaslast

ROBERT HERMANI

Südamlik kaastunne lähedastele

TC Reval Ladies

Südamlik kaastunne Katrin Karolinile kalli

EMA

kaotuse puhul

Kolleegid rahvatervise osakonnast

Avaldame sügavat kaastunnet kolleeg Mare Müürisepale

EMA

surma puhul

Tallinna Ülikooli kasvatusteaduste instituut

Südamlik kaastunne Peeter Koigile isa

LUIGI KOIK

01.12.1928 - 07.10.2013

surma puhul

Ärasaatmine 13. okt kl 13 Lihula Gümnaasiumist

Töökaaslased RV-Soft OÜst

Südamlik kaastunne Signe Öis ja tema lähedastele lapselaps

JOHANN PEDAJA

surma puhul

Kulinaaria OÜ

Südamlik kaastunne Katrin Karolinile

EMA

surma puhul

Kolleegid Sotsiaalministeeriumist

Südamlik kaastunne Mari Hermlinile ja Mikk Hermlinile

PEEP HERMLINI

kaotuse puhul

Medisofti kollektiiv

Teatame kurbusega, et on lahkunud

ENN VESSMANN

20.12.1948 - 01.10.2013

Abikaasa Velda, tütar Diana ja poeg Danel peredega

Südamlik kaastunne omastele

JURIS LIEPA

kaotuse puhul

Töökaaslased Hansabussist

Kallist onu

ARVO MESI

leinab

Anu perega

Teatame kurbusega venna ja onu

ARVO MESI

4.10.1936 – 4.10.2013

lahkumisest

Ärasaatmine Pärnamäe Krematooriumis 9. okt kl 15

Leinab õe perekond

Teatame sügava kurbusega, et on lahkunud meie väga kallise ema, vanaema ja vanavanaema

DAISY KOPPELMAN

04.04.1925 - 05.10.2013

Leinataltis 12. okt 12.30 Pärnamäe kabelis

Tütar perega

TELEVISIOON

ETV

06.55 Terevisioon

08.55 Draamasari Holby City haigla: Õppida on raske

09.55 Terevisioon*

11.55 Kriminaalsari Hercule Poirot: Neljanda korruse korter

12.50 Ilus maa: Väärt veise väärt liha*

13.00 Riigikogu infotund. Otseülekanne

14.00 OPI*

14.30 Ajalik ja ajatu: Tagasi Hellases, 5 (subtiitritega)*

14.55 Animafilm Lõpuõhtu

15.10 Doksari Maailma ajalugu, 5/8: Maadevastuste aeg*

16.00 Draamasari Holby City haigla: Õppida on raske*

17.00 Aktuaalne kaamera

17.10 Reisisari Reisile minuga: Põhja Goa (Eesti 2011)

17.40 Kriminaalsari Hercule Poirot: Neljanda korruse korter*

18.30 Aktuaalne kaamera

19.00 Ringvaade

20.05 Pealtnägija

21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm

21.30 Sport

21.40 Valimisstudio. Pärnu debatt

23.10 Komöödiasari Jah, härra peaminister, 5/6: Vaba šotlane *

23.40 Draamasari Waterloo Roadi kool*

00.35 Ringvaade*

01.40 Riigikogu infotund*

02.48 ERR-i uudised

KANAL 2

06.00 Punased roosid*, 610

06.45 Joonissari Tomi ja Jerry saade

07.10 Joonissari Garfield: Ideaalne pitsa. Garfield ema rollis

07.35 Joonissari Lucky Luke seiklused: Daltonite aare

08.00 Reporter*

09.00 Tuhat ja üks ööd*, 92

10.00 Rosario*, 92

11.00 Kodus ja võõrsil, 5601

11.30 Kaks kanget Indias*

12.30 Mis sul viga on?*

13.00 Süvahavva*: Uus hooaeg!

14.00 Saladused

14.55 Punased roosid, 611

16.00 Küladetektiivid, 138: Mõrvarlik rahvamuusika

17.00 Rosario, 93

18.00 Tuhat ja üks ööd, 93

19.00 Reporter

20.00 Suur lotokolmapäev – Rooside sõda

21.00 Heeringas Veenuse õlal

21.30 Pilvede all

22.30 Jahtunud jälg: 22. November

23.30 Harry seadus: Ikka edasi – Viimane!

00.25 Vice – Eraklik Põhja-Korea*

01.00 Sjomini juurdlus: Sarimõrvar, 2

01.50 Vampiiripäevikud: Ohverdus

02.30 Krimi*

02.55 Rooli võim*

03.20 Reporter*

04.10 Kriminaalne Venemaa

05.00 Küladetektiivid*, 138

TV3

06.15 Multifilm Bakugan

06.40 Multifilm Madagaskari pingviinid, 19

07.05 Multifilm Käсна-Kalle Kantpüks

07.30 Multifilm Max Steel

08.00 Armastus võidab, 141*

09.00 Kirgede torm, 1736*

10.05 Vaprad ja ilusad, 6577*

10.35 Top Shop

10.50 Elu keset linna, 35

11.25 Seaduse nimel 3, 8: Kohtuprotsess

12.25 Suletult uste taga 4, 6*

13.25 CSI New York 9, 7: Vihjemäng*

14.20 Vaprad ja ilusad, 6578

14.50 Seitsmes taevas 1, 21)

15.50 Armastus võidab, 142

16.50 Kirgede torm, 1737

17.55 Kättemaksukontor 3, 11: Kadunud tüdruk 1

19.00 Seitsmesed uudised

20.00 Appi tuleb selgelnägija, 6: Jäljetult kadunud Lembit.

21.00 Võimalik vaid Venemaal

21.30 Kondid 8, 6

22.30 Kättemaks 2, 6: Illusioon

23.30 Top Gear USA 2, 9

00.35 Viimane hoiatus 3, 6: Kütt

01.35 Vaga vesi 2, 1: Perelood

02.25 Anarhia pojad 3, 12: Juunipulm

03.15 Appi tuleb selgelnägija, 6: Jäljetult kadunud Lembit*

04.05 Võimalik vaid Venemaal*

04.35 Seitsmesed uudised

05.25 Selline on elu

RISTSÖNA

	HÜPLEMIS-MÄNG LAUPÄEV	MÕISTLIK VÄLJA- HEIDE	ETTEVÕTTE JUHTAJA ...-MAIL	ÜMBRITSEV LIIST AARIS KOOSKÖLA	KIRGLIK SOOV ARVULINE ÜLEKAAL	RÕVA ERALDI LOIGATUD OSA LENNU-	TÄPITÄHT SOIDUKI SASSI VALK- SEIM KAL- GUS TEEST	MEHENIMI	RAMMITUD TUGIPOST AVAS STICHKANAL OSNABRÜCK
25. NO- VEMBER ON ...									
BRITTI BÄND "... HEEP"									
VEE-									
UHKELDAV SUDIKUS									
AVAR, RUUMIKAS									
TESTI KOLHOOSI- EHTITUS									
MESINIKU TOOKOHT									
KÕVA KÜLM									
TAIME ALGE									
IDA (soksa k.)									
VANKER									
METALL									
SUUR SORALINE									
OÕ... (lind)									
KERGE PUHKUS									
LINN INGLISMAAL									
PEALINN EUROOPAS									

ETV2, KANAL 11, TV6, KANAL 12

ETV2

07.10 Animasari SimsalaGrimm* **07.35** Animasari Ruff tegutseb* **07.45** Animasari Mesilane Maia* **07.55** Animasari Baleriin Angelina* **08.10** Animasari Lotte* **08.15** Lastetuba* **08.30** Püramiidi tipus **09.00** Ringvaade* **10.05** Waterloo Roadi kool **11.00** Väike maja preerias **11.50** Rahvusstaadioni lugu **12.25** Kinoklassika Kojutulek* **14.30** Valimised 2013: Vali mind, Põlvamaal **17.00** Vana aja asjad **17.10** Väike maja preerias* **18.00** Mõmmi aabits **18.25** Lastesari Kasuta oma kujutlusvõimet! **18.30** Lastetuba **18.50** Animasari Vahva Roosi **19.00** Animasari Lammas Shaun (Inglise 2006) **19.05** Animasari Tinga Tinga lood **19.20** Aktuaalne kaamera (viipekeeles) **19.30** Aktuaalne kaamera (vene keeles) **20.00** Meie inimesed: Kettlin (venekeelsete subtiitritega) **20.20** Minusule **20.30** Metsapeatus (venekeelsete subtiitritega) **21.00** BFM esitleb: lyhikas Marionett **21.10** BFM esitleb: lyhikas Mälestus armastusest **21.30** Unista (ja) Mall Noormets. Viljandi Kultuuriakadeemia 2013, 3/3 **22.00** Maailma kino Submarino **23.55** Kahel pool Süüria rindejoont (Syria: Behind the Lines, Inglise

2013)* **00.45** Valimised 2013. Vali mind, Põlvamaal* **02.22** ERR-i uudised

TV6

06.00 Hommikuraadio **08.30** Seitsmesed uudised **09.30** Kodu keset linna **10.00** Kutsuge Cobra 11 **11.00** Näpumehed **13.30** Kodu keset linna **14.00** Kutsuge Cobra 11 **15.00** Kälimehed **16.00** Kuidas ma kohtasin teie ema **16.30** Kutsuge Cobra 11 **17.30** Sõjaprintsess Xena **18.30** Simpsonid **19.00** Perepea **19.30** Kuidas ma kohtasin teie ema **20.00** Uus tüdruk **20.30** Simpsonid **21.00** Kõige naljakamad koduvideod **21.30** KINOÕHTU: Sündinud tapjaks **00.00** Paljalt naljakas **00.30** Euroopa Pokkeriturnee **01.30** Salajane ladu **13.02.30** Salatoimikud **03.30** Hommikuraadio **04.30** Kodu keset linna **05.00** Seitsmesed uudised **05.50** Uudistemagasin

Kanal 11

06.35 Totaalne ärkamine! **09.00** Doktor Oz* **09.50** Emmerdale* **10.20** Küladetektiivid **11.15** Heartland* **12.10** Top Shop **12.25** Aadlikud pruudijahil* **13.20** Ainult Essexis!* **13.50** Ainult Essexis!* **14.20** Naistekliinik

15.10 O.C. **16.00** Heartland **17.00** Ellen **18.00** Doktor Oz **19.00** Kodus ja võõrsil **19.30** Emmerdale **20.00** Kaks kanget Indias **21.00** Mängufilm Metsikutel põldudel **23.10** Unustamatu **00.00** Reporter **01.00** Ellen* **01.50** L-sõna **02.35** Staariminutid **02.40** Staariminutid **02.45** Naistekliinik* **03.35** Uus-Meremaa tippmoodel **04.25** Selgelnägijatest uurijad **04.50** Staariminutid **04.55** Staariminutid **05.00** Reporter* **05.45** Rosario, 23

Kanal 12

06.30 Krimi* **07.00** Reporter **08.00** Usu või ära usu!* **08.30** Spioonitarid* **09.20** Conan* **10.10** Rannavalve **11.00** Jututuba **13.50** Benny Hill* **14.25** Hulljulged* **15.15** Spioonitarid **16.05** Portreteerija **17.00** Hulljulged **17.55** Benny Hill **18.30** Klikitähed **19.00** Tuvikesed* **19.30** Tuvikesed* **20.00** Kuld-villak **20.30** Usu või ära usu! **21.00** Kaks ja poolmeest* **21.30** Mängufilm Täna sa sured **23.10** Kalalutung* **23.40** Conan, 142 : Rob McElhenry, Charlie Day, Glenn Howerton, Melissa Rauch, Deer Tick **00.30** Kaks ja pool meest **00.55** Tuvikesed **01.20** Tuvikesed **01.45** Night Chat **05.00** Postimees.ee

HOROSKOOP

JÄÄR Täna oled sa „tuline” Jäär ja kipud üsna koleerilisi tempe ette võtma. Kui ikka mõistuse piiridesse jääd, pole hullu midagi.

SÕNN Oled analüütilises ja asjalikus meeleolus. Sa ei saa asju lihtsalt võtta, vaid pead kohe kõik võimalikult keeruliseks ajama.

KAKSIKUD Pingutad kergesti üle ja eriti oma sõnadega. Lubad asju, mida hiljem täita ei suuda. Aga ideedepuudust sul ei ole.

VÄHK Tervise tasandil tuleks suuremat tähelepanu pöörata oma toitumisharjumustele. Väldi liiga magusat, soolast või vürtsikat toitu!

LÕVI Sinu edevus otsib väljundit, kuid selle leidmine ei pruugi kerge olla. Võib tekkida tunne, justkui oleksid millestki olulisest ilma jäänud.

NEITSI Igapäevase olme, töö ning teenistusega seotud asjaolud nõuavad suuremat pühendumist. Kuid just praegu on võimalus leida rutiinist see seeme, millest sirgub hiljem loovuse ja vahelduse taim.

KAALUD Keegi võib üritada sinuga manipuleerida. Pead ka ise aus ja otsekohene olema, ära nõustu kellegagi üksnes viisakusest.

SKORPION Sulle ehk tundub, et tead piisavalt sulle olulisest asjast või probleemist. Tegelikult ei teeks paha sõbra või asjatundjaga nõu pidada.

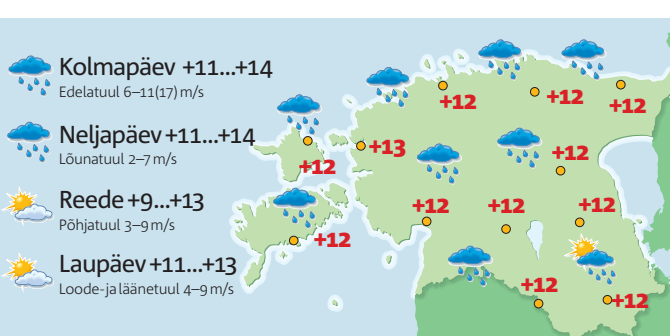
AMBUR Sinu suhe kohustustega on keeruline, lööd neile ehk käega ja üritad leida hoopis mõnusat äraolemist. Ka usalduse küsimus võib aktuaalseks muutuda.

KALJUKITS Asjad ja olukorrad tunduvad raskemad, kui nad tegelikult on. Vaheta oma mustad prillid korra roosade vastu ning sa näed, et maailm on päris helge paik.

VEEVALAJA Sulle tundub, et praegu ei saa millegi peale kindel olla. Ja see sulle just meeldibki, sest ootamatused ja äkilised pöörded annavad sulle võrreldes teistega eelise.

KALAD Soovunelmad ja tegelik elu ei taha omavahel kokku sobituda. Oled ülemäära idealistlik ning kinni oma maailma reeglites.

ILM

MEIE PLANEET: EKSPERIMENDID

Meie maailm

TÄNASEST PÄEVAST ALATES SÖÖN AINULT SUURKORPORATSIOONIDE TOODETUD TOITU..

MIS EKSPERIMENT SEE SELLINE ON?

VÄIKE NÕID 13

Dilbert

GEENIUSE AJU TÖÖTAB VIISIL, MILLEST TAVALINE INIMENE EI PRUUGIGI ARU SAADA.

SINA ARVAD, ET MUL ON PROJEKT LÕPULE VIIMATA. MINU JAKS AGA ON SEE ENNUSTAMATU AJASÄHVATUS.

KAS SA EI LEIA, ET NII KÕLAB MITU KORDA ÄGEDAMALT?

©2011 Scott Adams, Inc./Dist. by Universal Uclick

SUDOKU Pappocom

Lahendused ja vihjed.
www.sudoku.com

	9			6				
		1			2	4		9
	2			3			5	
5	1			6				
		7	3		1	6		
				9			1	4
	3			1			8	
1		8	6			3		
			5				9	

Sudoku reeglid

•• Täida tühjad kohad numbritega 1 kuni 9. Numbrid 1 kuni 9 peavad esinema igas 9 veerus, igas 9 reas, igas 3 x 3 ruudus. Igas reas, igas veerus ja igas 3 x 3 ruudus võib iga number esineda ainult ühel korral.

Eelmise mängu lahendus.

7	2	8	4	9	5	3	1	6
1	6	3	2	8	7	9	5	4
9	4	5	1	6	3	8	7	2
5	8	2	7	4	6	1	3	9
6	7	1	3	5	9	4	2	8
4	3	9	8	1	2	7	6	5
3	5	7	9	2	4	6	8	1
8	9	6	5	3	1	2	4	7
2	1	4	6	7	8	5	9	3

Sudoku EPL-i veebiväljaandes

Mängi. www.epl.ee/sudoku

Peegeldus

Eesti Päevaleht tutvustab selles rubriigis lugejatele huvitavate inimeste tööruume.

American Beauty töökoda

Ameerika auto pole söiduvahend, vaid maailmavaade. Sellest oma igapäevatöö teinud Karol Kikkas näitab tööko-
da keset sügistööde hooaega, kui kohalikud kauboid on kabrioletid garaaži lükanud ja tanki mõõtu talvesuksud enne Alaska saabumist meistritele rautada toonud.

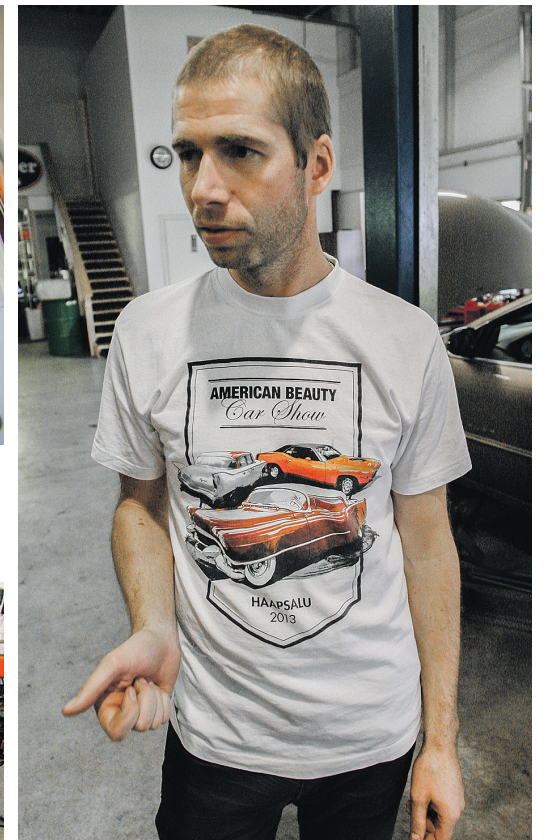
Tekst: Mart Niineste
Fotod: Priit Simson

Kikkase sõnul on umbes pooled meie „ameeriklased“ hobiautod, neid näeb peamiselt kevadest sügiseni, sest talvel liigeldakse tõsisemate sõidukitega, mis tuleb samuti pärast pikemat garaažis seismist korra üle vaadata.

Et auto liiguks sujuvalt, tuleb teda määrda õige õliga. Neid on siin igale maitsele ja kõik on pärit Ameerikast.

Tahad midagi Ameerika autodest teada, küsi ainult. Kuid kui küsida ei taipa, räägib Karol Kikkas ise kõik ära.

ARV

3,79

liitrit mahutab USA vedelikugallon, millega sealkandis bensiini mõõdetakse.

↑ Enne Eestis arvele võtmist tuleb ameeriklastel vahetada välja gabariitlaternate ja suunatulede valguse värv, lisada külgmised suunatud ja udutuled.

→ Et meister iga väiksema asja järele riistaruumi lippama ei peaks, on tal rataste peal liikuv töölaud kaasas. See siin kuulub elektrikule.

AKUD JA PATAREID

- + Autoakud
- + Motoakud
- + Paadiakud
- + Patareid
- + NiMH, NiCd ja Li-Ion elemendid
- + Püsitoiteakud
- + Akud tõstukitele, virmastajatele ja laotehnikale

- + Akud videokaameratele
- + Suletud pliiakud
- + Akud avariivalgustitele
- + Akulaadijad
- + Käsitööriista akude taastamine
- + Erinevate akupakkide valmistamine

VANA AUTOAKU
TAGASTAJALE
SOODUSTUS

-15%

OKTOOBRI
AUTOAKU
LISAKS

-10%

RENOVAAR
AKUD & PATAREID

KAUPLUSED ASUVAD:

TONDI 17 TALLINN
E-R 9.00-18.00
tondi@renovaar.ee
tel: 655 69 89

VÄIKE-PAALA 1 TALLINN
E-R 9.00-18.00
renovaar@renovaar.ee
tel: 655 69 88

TÄHE 127a TARTU
E-R 9.00-17.00
tartu@renovaar.ee
tel: 7 366 129

VARTA

Trojan

Panasonic autcraft pro

HOIA LOODUS PUHTANA! TOO VANAD AKUD JA PATAREID MEILE!

www.renovaar.ee

KNT Meediad

Eesti Päevaleht

© Kõik Eesti Päevalehes avaldatud artiklid, fotod ja illustratsioonid on autoriõigusega kaitstud teosed, mille kasutuse reeglid on sätestatud autoriõiguse seaduses. Rõhutame, et nende reprodutseerimine ja levitamine ilma AS-i Eesti Ajalehed kirjaliku nõusolekuta on keelatud. Toimetusel on õigus kaastöid nende selguse huvides toimetada ja lühendada. / Kaastöid ei tagastata ega retsenseerita. / Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eall.ee, või tel 646 3363

Peatoimetaja: Urmo Soonvald, 680 4400

Toimetus: Narva mnt 13, 10151 Tallinn, 680 4400, faks 680 4401, e-post mail@epl.ee Eesti uudised 680 4400, kohalikud uudised 322 3487, välisuudised 680 4455, Ärileht 680 4400, arvamus 680 4450, kultuur 680 4470, sport 680 4490. Tellimine 680 4444, tellimine välismaale KE Ajakirjanduse OÜ 641 1753, reklaam 680 4500. EPL Online www.epl.ee Väljaandja: AS Eesti Ajalehed, rg-kood 10004521

9 771 406 886 000 ISSN 1406-8869